

Lietuvius LITHUANIAN WEEKLY NEWS

Nr. 9 (73)

Detmoldas, 1948 m. vasario mėn 26 d.

III metai

LIETUVOS REIKALAS – TEISINGUMO REIKALAS

SAKO GEN. FREDERICK E. MORGANAS

Anglijos lietuviai Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo 30-ties metų sukakties progą gavo daug nuosirdžių sveikinimų iš žymių Anglijos visuomenės asmenų. Tai rodo, kad Lietuvos reikalai darosi vis aktualesni tarptautinėje politikoje ir kad kenčianti ir kovojanti mūsų tauta įgyja vis daugiau draugų ir užtarėjų.

J. EM. KARD. GRIFFINO SVEIKINIMAS

Nors su liūdesiu mūsų širdyse mes švenčiame trisdešimt metų Lietuvos Nepriklausomybės sukaktuves, tačiau aš džiaugiuosi turėdamas progą pasiųsti sveikinimus lietuviams Didžiojoje Britanijoje.

Jūsų kraštas jau aštunti metai kenčia vergiją žiauraus okupanto, bet aš esu įsitikinęs, kad vienybė ir laisvė vis dar gyvena Jūsų širdyse. Teisingumas turi nugalėti jėgą ir laikui atėjus Lietuva vėl prisikels kaip laisva valstybė, kad užimtų jai priklausomą vietą tarp pasaulio tautų.

Daugelis iš Jūsų neseniai atvyko į šį kraštą, kaip Europos savanoriai darbininkai. Aš noriu Jums visiems užtikrinti nuosirdų švetingumą tol, kol tiranija ir spauda verčia Jus iekoti prieglaudos mūsų krašte.

Šių sukaktuvių progą aš siunčiu Jums savo palaiminimą ir geriausius linkėjimus ir meldžiuosi, kad Jūs netrukus šventumėte sekančias sukaktuves savo gimtame krašte.

Kardinolas Griffin

GEN. LEIT. FREDERICKO

E. MORGANO SVEIKINIMAS

Dėkoju už Jūsų sausio 8 d. laišką ir už suteiktą šios progos pasiųsti linkėjimus ir padėtinimus atėičiai mano draugams lietuviams Didžiojoje Britanijoje ir visiems Jūsų tautiečiams vyrams, moterims ir vaikams, kurie dabar gyvena šioje saloje.

Aš skaitau didelę garbę, kad man tas leista padaryti vasario 16 dieną, sukaktuvės tos dienos, kada Lietuva atgavo savo Nepriklausomybę. Jūs man sakote, kad tai bus Jums liūdna diena. Aš gerai suprantu, kodėl taip yra, ir tuo dalinsis visi tie, kurie daugiau ar mažiau yra susipažinę su Jūsų krašto ir Jūsų tautos vėlesne istorija. Aš Jus užtikrinu daugybe užuojautos.

Bet aš taip pat nuosirdžiai tikiu, kad Jums visiems, be išimties, netruks drąsos pažvelgti į ateitį – į sekantį didelį Jūsų istorijos įvykį, kada Jūsų šalis vėl išsilaisvins iš priepauidos. Ta diena Jums tikrai ateis, kaip ateina diena po nakties, nes gėris turi nugalėti piktą. Šiais laikais žmonijai esant tokiai kokia ji dabar yra, mes esame linkę užmiršti tą nepaprastai galingą geros valios jėgą, kuri yra pasaulyje aplink mus. Mes neturime pamiršti, kad Jūsų padėtis nėra vien tik mažos Lietuvos, vienos kovojančios prieš masišką blygybės kolosą. Lietuvos reikalas – teisingumo reikalas, jis gali tikėtis paramos visų geros valios žmonių visame pasaulyje. Toji kova, – gėrio prieš blogą, yra pasaulinė, bet aš tikiu, kad pergalės ženklai jau pradeda rodytis ir, kad nuo dabar gėrio srovė slinks be sustojimo iki ji pasieks Jūsų tėvynę.

Lai šios mintys būna su Jumis ir Jūsų liūdesio dienoje. Lai gera laimė lydi Jus visus.

F. E. Morgan

LORDO BEVERIDGE SVEIKINIMAS

Lietuvos Nepriklausomybės 30 metų paskelbimo sukaktuvių progą esu laimingas galėdamas kreiptis per Jūsų laikraštį į 5000 lietuvių, dabar dirbančių Didžiojoje Britanijoje. Lietuvos kova per daugelį metų už palaikymą savo kalbos ir tautinių institucijų buvo stebima su pagarba ir pasigėrėjimu visos laisvės mylinčios žmonijos. Buvo didžiulio džiaugsmo momentas, kada pagaliau prieš 30 metų buvo apvainikuota laisvės kova pergalė, ir Lietuva įstojo į laisvų tautų bendruomenę. Yra didžiulė tragedija, kad toji laisvė liko nutraukta, tačiau aš negaliu abejoti, kad ji vėl sugrįš, ir Lietuvos atkilti dvasia vėl triumfuos kaip praityje.

Lords Beveridge

KUNIGAİKŠTIENĖS ATTOL SVEIKINIMAS

Aš siunčiu karštus sveikinimus visiems lietuviams, kur jie bebūtų, bet ypatingai tiems, kurie paskutini laiką atvyko padėti mums ekonominę krizę nugalėti.

Aš esu tikra, kad Jūs susirasite draugų šiame krašte, kaip Jūs susiradote Vokietijos stovyklose. Aš neabejoju, kad Jūs ne vien pagelbėsite mums bėdoje, bet ir suteiksite mums progą pažinti Jūsų charakterį, Jūsų meilę laisvei.

Britų Lyga Europos Laisvei karštai užjaučia dabartinius Lietuvos vargus.

Catherin Attoll

PARLAMENTO NARIO R. R. STOKES SVEIKINIMAS

Aš galiu tik pareikšti viltį, kad laisvės už kurias mes kovojame, bus pagaliau įvykdytos, kad pavergti žmonės bus sugrąžinti laisvam gyvenimui į tuos kraštus, kuriems jie priklauso ir kad šie kraštai savo keliu bus išlaisvinti iš priepauidos, kurią jie dabar kenčia. Tas gali užimti tam tikrą laiką, tačiau aš neturiu jokios abejonės, kad eventualiai teisingumas vėl įsiviešpataus pasaulyje.

R. R. Stokes,

Darbo Partijos atstovas Britų Parlamente

„BRITANIJOS LIETUVIO“ SPECIALUS NUMERIS

Didžiajai Tautos šventei paminėti „Britanijos Lietuvius“ išėjo papildintas su specialiu priedu anglų kalba. Išleistas labai skoningai, iliustruotas vykusiais parinktais istoriniais, kultūriniais ir etnografiniais vaizdais. Turinys – aktualus, patriotinis, ypač reikšmingi straipsniai yra angliškame priede. Čia be minėtų sveikinimų rašo visa eilė anglų ir lietuvių autorių (buvęs vicekonsulas Kaune E. I. Harrison, parlamento narys V. Raikis ir kt.). Iškeliama lietuvių ekonominiai ir kultūriniai laimėjimai, būdingi lietuvių kultūros bruožai, rusų imperializmas ir lietuvių teisės į nepriklausomą gyvenimą.

Nepriklausomos Estijos sostinė Talinas

VIENA IŠ TRIJŲ PABALTIO VALSTYBIŲ

Tai Estija, kuri vasario 24 dieną tremtyje mini 30-ties metų nepriklausomybės paskelbimo sukaktuves.

Estija, kaip ir kitos dvi – Lietuva ir Latvija – gyvena bendrą viso Pabaltijo tragediją. Nors Sovietų Sąjunga, kuri dabar laiko okupavusi šias tris valstybes, labai mėgsta kalbėti apie jų laisvę ir tikinėtį pasaulį, kad jos esančios nepriklausomos, bet nepriklausomybės nepripažįsta ir neleidžia toms trims tautos minėti nepriklausomybės šventės. Jos priverstos minėti Sovietų Rusijos bolševikinio perversmo – spalio – šventę ir Pabaltijo valstybių okupacijos sukaktuves.

Todėl ir Estija, kaip ir Lietuva su Latvija, nepriklausomybės šventę švenčia išėrimine ir tyliu protestu tėvynėje.

Jos visos trys susietos bendru likimu. Visos trys išsiriakavusios paliai rytinį Baltijos krantą. Visos trys kentėjo tą pačią okupaciją. Visos trys kratėsi rytinio kaimyno ir siekė į vakarus. Visų trijų ir bendras likimas.

Taip mus vertina ir okupantai, 1940 metais

diktaūra, okupuodama Pabaltijo valstybes, Molotovo burna per Maskvos radio pareiškė: „kapitalistiniai vakarai, turėdami imperialistinių užmačių ir siekdami pakenkti Rusijai, po pirmojo Pasaulinio karo atplėšė Pabaltijo kraštus. Dabar mes juos susigrąžiname...“.

Iš šio Molotovo pareiškimo jau aišku, kokią laisvę Pabaltijo tautoms pripažįsta bolševikai. Estų, latvių ir lietuvių tautų ir jų valios jiems nėra. Jos tegal būti tikrai įrankis kitų tautų rankose. Taip bolševikiniai: – dabar ir elgiasi Pabaltijo kraštuose. Ir šia prasme trijų Pabaltijo tautų likimas vienokis.

Tačiau šie dideli ir svarbūs geopolitinės padėties ir istorinio likimo panašumai nė kiek nemažina šių tautų savaimingumą ir skirtinumą, kurie sudaro kiekvienos tautos vertę, originalumą ir grožį. Estų tauta visai kitos kilmės ir

rasės, negu aiškių gentys – lietuviai ir latviai. Estijos valstybė – daugiausia jūrinė. Estija – mažiausia Pabaltijo valstybė. Ir Estija moderniausiai ir socialiausiai buvo sutvarkiusi nepriklausomąjį savo gyvenimą.

Estijos žemės reforma daugiausia atitiko tautos valią ir gražino žemę tikriesiems jos savininkams ir jos darbininkams. Socialinis Estijos susitvarkymas buvo toks, kuris daugiausia išlygino darbo ir uždarbio klausimus. Todėl Estijoje

nebuvo tokio didelio skirtumo tarp mažiausių ir didžiausių atlyginimų, kokie buvo kitose valstybėse. Estijoje buvo pigiausi butai ir maisto produktai, kas labai gerai balansavo privatų piliečio biudžetą. Medžiaginis Estijos gyvenimas tokiu būdu geriausiai buvo sureguliuotas.

Ir kultūrinėje srityje nepriklausomybės metais estų tauta labai daug nudirbo ir sukūrė. Moderni kūrba suklestėjo visomis meno šakomis. Masinės estų dainų dienos

buvo garsios visame pasaulyje. Estų mokslas iškilo ligi pasaulinio lygio. Ir maža tauta savo lyginaumuju svoriu buvo didesnė už didelės tautos, o ypač už fizinį savo pavergėją. Šis, negalėdamas įveikti estų moraliniu autoritetu, tebegali kovoti tikta fizinės kovos priemonėmis – tremimais, suėmimais, kalėjimais, nuo kurių kenčia ši rami, darbšti ir kukli tauta.

Pabaltijo valstybes okupavusi Sovietų Sąjunga labai daug kalbanti apie tautų vienybę ir brolybę, bet gi 1940 – okupavimo – metais Pabaltijo valstybes kaip tikta kaltino už jų santykių draugiškumą ir vienybinį sąjūdį. Deja, tada tikros, realios Pabaltijo vienybės nebuvo. Bet dabar, kai minime 30-ties nepriklausomybės paskelbimo metų sukaktuves, kai turime jau didelę patirtį, kai aiškiai matome amžinuosius priešus – grobikus, kurie amžiais tyko mus visus tris pagrobti ir sunaikinti, – mums tikrai jau metas rimtai susirūpinti realia ir konkrečia vienybe.

Jau po Pirmojo pasaulinio karo ja labai buvo susirūpinęs mūsų dr. J. Šliūpas. Šio karo metu apie ją rašė dr. Bilmanis, o dabar konkrečių jos planų pasiūlė b. Latvijos užsienio reikalų ministeris Cielens. Tiesa, mažiausia ta vienybė beparodė susidomėjimo Estija, kuri lyg ir balansuoja tarp giminingosios Suomijos ir kitų dviejų Pabaltijo valstybių. Tačiau giminingumas giminingumu, o konkreti realybė, atskyrusi Estiją nuo Suomijos visa jos juos įlanka ir pastačiusi greta Latvijos ir Lietuvos, diktuoją neišvengiamą likimą su šiomis. Ir trys Pabaltijo valstybės – Estija, Latvija ir Lietuva – sudaro vieną geopolitinį vienetą, kuris lemia ir savo egzistenciją.

Linkėdami estų tautai laisvės ir nepriklausomybės sugrąžinimo, o estų tremtiniais sugrįžti į laisvą ir viešpatinę Estiją, mes drauge linkime ir efektyvios vienybės trijų Pabaltijo tautų vienetė.

Elagu Esti!

J. Kardelis

ČEKOSLOVAKIJOS KOMUNISTAI BANDO UŽGROBTI VALDŽIA

LIKVIDUOJAMA PRIEŠPASKUTINĖ DEMOKRATINĖ RESPUBLIKA ANAPUS „GELEŽINĖS“ SIENOS. SEKMINGA LONDONO KONFERENCIJOS PRADŽIA. ISSPROGDINTA ŽYDŲ PROFESINIŲ SĄJUNGŲ BUSTINĖ JERUZALĖJE, ASTRŲS GINCAI KONTROLINĖJE TARYBOJE. UKIO TARYBA PRADĖJO DARBĄ

Cekoslovakijos, kaip ir kitų kaimyninių valstybių, vidaus gyvenime visą laiką jaučiamas komunistų spaudimas ir veržimasis totališkai įsigalėti. Jie ypač buvo nepatenkinti stipria opozicija Slovakijoje, kuri praėjusiais metais vos neprivedė prie vyriausybės krizės. Tačiau buvo pasitenkinta, kad slovakių tautinėje taryboje dalis demokratinių partijų narių buvo pakeisti komunistais.

Vasario 20 d. ši krizė pasiekė tokį laipsnį, kad kitos partijos atsaukė savo ministrus iš komunisto Gottvaldo vadovaujamos vyriausybės. Iš 26 kabineto narių 12 atstataitydino. Kitos partijos apkaltino min. pirmininką Gottvaldą ir vidaus reikalų ministrą Nosek, kad savo vedama politika jie stengiasi užimti visas vadovaujamas policijos vietas.

Valstybės prezidentas Benešas ministrų atsistatydinimo nepriėmė ir stengėsi rasti koki nors kompromisą. Derybos tęsiasi nuo vasario 21 d. Vasario 25 d. buvo žinių, kad Benešas laikosi kietai ir reikalauja koalitinės vyriausybės.

Tuo tarpu Gottvaldas viešai reikalauja, kad atsistatydinusieji ministrai daugiau į naują vyriausybę neįeityt ir kad naująją sudarytų komunistai su jiems patikimais „nepriklausomaisiais“. Vasario 23 ir 24 d.

komunistinė policija užėmė kitų nekomunistinių partijų būstines ir apkaltino jas, kad esą surasta in-

krimuojančios medžiagos, jog re-akcija ruošusi pučą pakeisti dabartinį Cekoslovakijos režimą. Vidaus reikalų ministro įsakymu buvo suminta eilė vadovaujamų asmenų, uždrausta išduoti užsienio pasai ir sustiprinta žinių kontrolė. Cekoslovakijos parlamentas, turėjęs pradėti posėdžius vasario 23 d., nebuvo susauktas.

Užsienio stebėtojai ir JAV bei britų laikraščiai dabartinę krizę lygina su 1938 m. Müncheno krize. Pabrėžiama, kad tuomet iš Cekoslovakijos buvo pareikalauta aukos – atiduoti vokiečiams sudėtus. Bet dabar Maskva pasiimsianti visą Cekoslovakiją.

Prieš krizei prasidedant, į Pragę atvyko Sov. S-gos užsienio reikalų ministro pavaduotojas Zorin. Atrodo, kad jo vaidmuo yra panašus į 1940 metų Dekanovovo ar Višinskio vaidmenį Pabaltijo valstybėse.

Nėra abejonės, kad Cekoslovakijos laisvė ir demokratija nustojo egzistavusios, – pareiškė pabėgęs į Muncheną vieno čekų krikščionių demokratų laikraščio redaktorius, sužinojęs, kad įsakyta jį suimti.

Vasario 23 d. Londone prasidėjo Anglijos, Prancūzijos ir Amerikos atstovų konferencija apsvastyti vakarų Vokietijos ateitį. Pirmame posėdyje nutarta pakviesti į pasitarimus Belgiją, Olandiją ir Luksemburgą bendrai aptarti tuos klausimus, kurie liečia šias valstybes ir Vokietiją. Susitarta dėl šios die-

notvarkės: 1. Pakvietimas Benelux valstybių, 2. Vakarų Vokietijos vaidmuo, ryšium su Europos atstatymo programa, 3. Vokietijos ūkio rolė Europos ūkyje ir Ruhr'o srities kontrolė, 4. Saugumo problema ryšium su galima Vokietijos grėsme, 5. Reparacijos, 6. Ūkinis ir politinis vakarų Vokietijos išsivystymas, prijungus prancūzų zoną prie jungtinės vakarų zonos. 7. Laikinieji sienų patvarkymai, atsižvelgiant į Prancūzijos ir Benelux valstybių pageidavimus.

Pirmininkauja Sir William Strang; dalyvauja gen. Robertson, Clay ir Koenig.

Londone pabrėžiama, kad konferencija turėsianti tik patariamąjį pobūdį. Nutarimus galutinai priimančios suinteresuotų kraštų vyriausybės. Nemanoma, kad ji ilgiau tęstųsi kaip ligi kovo 8 d. Po šios datos

turėtų susirinkti vakarų valstybių užsienio reikalų ministrų aptarti vakarų Europos unijos klausimą.

Šį pasiūlymą padarė Belgijos min. pirm. Spaak. Londonas tam yra palankus. Laukiama atsakymo iš Paryžiaus.

Vakarų Europos pasitarimams įeinant į lemtingą fazę, Cekoslovakijoje bandant galutinai išsistiprinti Sov. Rusijai, Palestinoje tebesitęsias neramumai.

Vasario 23 d. prieš piet milžiniška eksplozija sujudojo visą Jeruzalę. Žydų gyvenamame miesto kvartale išsprogdinta žydų profesinių sąjungų būstinė, sugriauta visa eilė namų, užmušta 100 žmonių. Žydai apkaltino britus, esą šį atentatą įvykdė jų kariai. Keršydami tą pat dieną žydai nužudė keletą britų karių, o jų teroro organizacija Irgun Zvei Leumi paskelbė žudysianti kiekvieną britą, kuris atsisiras žydų gyvenamuose kvartaluose.

Vasario 24 d. arabų karinis štabas paskelbė, kad jie, arabai, yra atsakingi už šį atentatą.

Vasario 24 d. saugumo taryboje buvo sprendžiamas Palestinos padalinimui ginkluotos jėgos sukūrimas.

Vasario 20 d. sąjungininkų kontrolinėje taryboje Berlyne įvykusio posėdžio metu sovietų atstovas Sokolovskis naujai kaltino vakarų sąjungininkus dėl demilitarizacijos ir denacifikacijos. Generolas Clay atsakė, kad „šie prieikštai esą pasidare nuobodus“. Jis taip pat priminė apie esančius pastovius gaudus, kad Rostoke yra stotimi karo laivai sovietams, o Saksonijoje yra kasamas uranijus ir dirbamos kitos karo medžiagos sovietų karo mašinai. Šiems gandams pašalinti jis siūle sudaryti misrias kunilijas, kurios reikalą ištyrti vietoje. Tam pritarė prancūzų ir britų atstovai.

Gen. Clay Sokolovskiui prikišo, kad sovietai nesilaiką susitarimo dėl spaudos platinimo

ir „konfiskavę Byrnes atsiminimus „Atvirai kalbant“, Nagy atsiminimus „Kaip rusai pavogė mano vyriausybę“ ir N.Y.H.T. straipsnių seriją „Už geležinės sienos“. Jis pareiškė, kad sovietų konfiskavimui įrodyti turis kvitus, kuriuos vokiečių policija išdavusi pardavėjams. Sokolovskis atsakė, kad šį reikalą jis tirsiąs.

Vasario 23 d. įvyko naujai reformuotos jungtinės zonos kraštų tarybos posėdis. Ketvirtui metų pirmininku išrinktas Bavarijos min. pirm. Ehard. Atsakingi vokiečių pareigūnai pareiškė, kad ūkio tarybos uždavinys – pagerinti kraštų ūkinį bendradarbiavimą. Buves jungtinės zonos ūkio tarybos direktorius dr. Rudolf Müller išskrenda į Ameriką, kur jis išdėstys vokiečių pažiūras dėl Marshallio plano. A. B.

TRUMPUS ZINIOS

— BBC, II. 23. Vasario 23 d. raudonoji armija minėjo 30 metų sukaktį. Vienoje įvykusiame minėjime Kurasovas akivaizdoje britų ir amerikiečių karinių gubernatorių kaltino Ameriką ir Angliją, kad jos rėmusios Hitlerį. Protestuodami abu vakarų atstovai apleidė iškilmągą posėdį.

— BBC, II. 20. Nuo 1949 m. kovo 31 d. D. Britanijos karinės pajėgos bus sumažintos ligi 716.000 vyrų. Dabar britai turi 940.000 karių.

— DPD, II. 22. Naujuoju Japonijos min. pirm. išrinktas Dr. Hitoshi Ashida, prieš tai buvęs užs. reikalų ministru.

— UP, II. 23. Komunistai užėmė svarbų Mandžūrijos industrijos centrą Anšaną, apie 100 km. į pietus nuo Mukdeno. Tuo būdu Kinijos tautinės kariuomenės ryšis su uostu Yingkau yra nutrauktas.

— BBC, II. 23. Republikonų senatorius Taftas „Economic Club“ narių pobūvyje pareiškė, kad JAV pozicijos Azijoje galinčios būti svarbesnės, negu Europoje. Kiniją reikia kariaiškai paremti.

— UP, II. 23. Slaptųjų dokumentų skelbimas tęsiasi. JAV atsakymą į paskutines Sovietų žinias, pranešė, kad 1939-40 m. Sovietai leido vokiečiams naudotis Murmansko uostu – vokiečių povandeniniams laivams baze. Iš to laiko esanti slapta telegrama (1940. IX. 5), kad vokiečiai atsisakė nuo Murmansko pakrantės, nes turį geresnį uostą Norvegijoje. Rusams už pasinaudojimą Murmansku nacių pareikšta padėka.

— DPD, II. 23. Norvegijos sostinėje Oslo pasibaigė Skandinavijos užsienio reikalų ministrų nauja konferencija Marshallio plano įgyvendinimo reikalui. Nutarta prie plano prisidėti.

„PADARYTOS LIETUVAI SKRIAUDOS BUS ATITAISYTOS“

REIKŠMINGAS VASARIO SEŠIOLIKTOSIOS DIENOS MINĖJIMAS AMERIKOJE

Vasario 16 diena, kuria paminėtas Lietuvos 30 m. nepriklausomybės paskelbimas, šiemet Jungtinės Amerikos Valstybėse buvo ypatingai reikšmingai atšvęsta. Beveik visose kolonijose ji buvo švenčiama dvi dienas — vasario 15 ir 16 dienas.

Išspūdingiausia ji buvo atžymėta didžiausioje lietuvių kolonijoje — Čikagoje.

Vasario 15 d. kriaučių amalgamitų salėje, kuria gausiai pripildė publika, ALT iniciatyva įvyko akta. Inešus vėliavą, buvo pagiedoti JAV ir Lietuvos himnai, kun. Albavičius perskaitė invokaciją. Konsulas P. Daudzvardis nurodė, kad Vokietijos ir Rusijos nusizengimai prieš Lietuvą yra nusizengimai ir prieš visą pasaulį. JAV Kongreso narys Fred Busley parėiškė, kad jis visiškai pritaria lietuvių kovai dėl laisvės ir jis dėsias visas pastangas tai kovai padėti. Jis be ko kita pasakė: „Mes Amerikoje laisvę imame kaip paprastą dalyką. Tačiau reikia budėti dėl jos išlaikymo. Jungtinės Valstybės šandien yra laisvės trokštančios žmonijos viltis. Jeigu čia jos netektume, tai laisvės viltis pražūtų visame pasaulyje. Šandien yra du pasauliai — vienas laisvės, kitas diktatūros. Mes, Vašingtone, aiškino kongresmanas, kone visi simpatizuoja mūsų bylai“.

„Naujienu“ red. ir ALT vykd. kom. sek. dr. P. Grigaitis kalbėjo, kad nuo to laiko, kai Rusiją užpuolė Hitleris, Amerikoje ir kitose kraštuose vyraavo įsivaizdavimas, kad su Rusijos valdovais galima susitarti ir žmoniškai sugyventi. Gyvenimas parodė, kad buvo klaida. Dabar jau dedamos pastangos atitaistyti klaidas, kilusias iš pasikėlimo rusais.

Reikia neužmiršti, kad rusų okupantų nekenčia okupuotų kraštų žmonės. O ir pačioj Rusijoj vargas, skurdas ir kietas režimas spaudžia žmones. Tai faktai, kuriais pagrįsta viltis atgauti Lietuvai nepriklausomybę.

Šandien neįmanoma pasakyti, kada Rusijos siaubas numarmės ir praraja, betgi anksčiau ar vėliau ateis jam galas. O dabar reikia su tuo siaubu kovoti ir dėti pastangas išlaikyti lietuvių tautą.

Prof. J. Douglas, kandidatas į J. Valstijų senatą, pažymėjo, kad prieš karą ir prieš rusų okupaciją Lietuva darė gražų progresą.

Rusija ir Vokietija nutarė pasidalyti Lenkiją ir Baltijos kraštus. Naciai ir Rusijos valdovai pasirodė vienodi. Padarytos Lietuvai skriaudos turi būti atitaistos ir bus atitaistos: likimo ratas sukasi pamažu, bet jis sukasi nesustodamas. Leonardas Šimutis, Amerikos lietuvių tarybos vykdomojo komiteto prezidentas, kalbėjo apie Lietuvos kovą su okupantais. Skaitė pranešimus iš Lietuvos. Kalbėjo apie lietuvių aukas — kruvinas aukas — už savo krašto laisvę.

Po to buvo didelė meninė programa, kurios metu giedojo A. Stephens ir Vyčių chorai, Atėitės grupės šokiai, dainavo A. Augustinavičienė, A. Brazis, Kaminskas, Birutės choras. Surinkta 2.223 dol. aukų.

Pakalbėjus dar ALT išd. M. Valdylai, aktą užbaigė trečiasis Lietuvos prezidentas dr. K. Grinius, kurio atvaizdas bei pasakabėjimas ir tos dienos aprašymas įdėjo ir amerikiečių spauda, pažymėjusi, kad tai yra vienintelis išlikęs gyvas Pabaltijų valstybių b. prezidentas. Priimta rezoliucija.

Lygiagrečiai minėjimą suruošė „Margutis“ su radio valanda ir vakariene viename dideliame Čikagos viešbutyje.

Vasario 16 d. Čikagoje minėjo tremtiniai, pirmininkaujant R. Skipičiui. Šis minėjimas praėjo susikaupimo ir pasiryžimo kovoti ir kovą laimėti dviasioje. Tremtinių tarpe buvo matyti ir vietinių lietuvių. Kalbėjo kons. P. Daudzvardis, dr. K. Grinius, ALT pirm. L. Šimutis, kun. Albavičius sukalbė malda už tėvynę ir paprašė atsisotijimų pagerbti visus netekusius ir dabar netenkančius gyvybės dėl Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės.

„Naujienos“ paskelbė, kad 30 senatorių ir kongresmanų padarė pareikšimus apie Lietuvos nepriklausomybę, kuriuose smerkiama Raudonosios Armijos primesta okupacija, suvereninių Lietuvos teisių min-džiojimas, gyventojų kankinimas ir turto grobimas.

Pareikšimus padariusių tarpe yra senatorius Mac Grath, demokratų partijos nacionalinio komiteto pirmininkas, senatorius Robert Taft, respublikonų vadas senate ir partijos kandidatas į prezidentus; senatorius Tydings iš Marylando ir daugelis kitų.

Vasario 16 d. kongrese pasakyta kalba apie Lietuvos nepriklausomybę ir dabartinę Lietuvos Respublikos ir jos gyventojų būklę.

New Yorko gubernatoriaus Thomas E. Dewey išleido proklamaciją Lietuvos nepriklausomybės sukakties proga. New Yorko mēras William O'Dwyer taip pat išleido proklamaciją.

AMERIKOJE RENGIASI ĮKURDINTI TREMTINIŲ

New York, N. Y., vasario 15 d. paskelbta organizacija, kuri rūpinsis išvystintųjų įkurdinimo reikalu.

Organizacija sudaro trys didelės sąjungos, kurios jau ir anksčiau kreipė dėmesio į išvystintųjų likimą, būtent: „Unite“ Service for New Americans, Church World Service ir

National Catholic Resettlement Council.

Naujai sudarytai organizacijai vadovauja Dr. Joseph A. Chamberlain, Kolumbijos Universiteto teisių skyriaus profesorius. Jis kreipsis į savivaldybių įstaigas, atsiaklausdamas, kiek išvystintųjų ten gali apsigyventi.

GRAŽUS SUSIARTINIMO VAKARAS DETMOLDE

Baltų Centrinės Tarybos iniciatyva Detmoldo vieno klubo salėje įvyko estų, latvių ir lietuvių susipažinimo ir susiartinimo vakaras, kurin atsilankė apie 200 svečių.

Vakaras pradėtas įdomiai praejusiu koncertu, kuriame dainavo A. Kalvaitė, Sepe-Ešė, V. Baltrušaitis ir H. Lužis. Prie šortepijono buvo p. Paleček ir p. Medinis.

Po to latviai parodė savo gamybos informacinę filmą apie DP, kuris įskaitas anglischoje versijoje. Parastutis sužietas, bet palyginti, gerai pavaizduoja latvių tremtinių gyvenimą, jų darbus ir rūpesčius. Išgriautoje Vokietijoje. Žiūrovai pro

Lietuviai tremtiniai švenčia pirmas Kalėdas Kanados miškuose. Nuotrauka E. Gumbelevičiaus

Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 30 metų sukakties minėjimas Lieze — Tilleur š. m. vasario mėn. 15 d. prasidėjo pamaldomis Tilleur R. Katalikų bažnyčioje. Pamaldas laikė ir pamokslą pasakė kun. dr. Pr. Gaida. Ponia Račinskienė pagiedojo solo: „Aušros Vartų Marijai“. 13 val. 30 min. Tilleur teatro salė buvo iškilmingas susirinkimas, kurį atidarė LBB Liezo Apylinkės pirmininkas Stepas Paulauskas, pakviesdamas tylos minutę pagerbti žuvusius ir dabar žūstančius už Lietuvos laisvę. Toliau kalbėjo „Gimtosios Šalies“ redaktorius kun.

ANGLŲ KALBA

Constantine R. Jurgėla, „History of the Lithuanian Nation“ (Lietuvių tautos istorija). Išeido Lietuvių Kultūros Institutas (Lithuanian Cultural Institute) New York, 1948. 544 psl., gausiai iliustruota.

Constantine R. Jurgėla, Rev. Kazys Gečys, Simas Sužiedelis „Lithuania in a Twin Teutonic Clutch“ (Lietuva teutonų replėsė). LAIC, New York, September 1945. 112 psl. Kun. Dr. K. Gečys, rašo apie Prūsų, S. Sužiedelis apie Livonijos ordino susidurimus su Lietuva, lietuvių tauta bei giminingomis gentimis; K. R. Jurgėla tas dvi studijas apjungia ir atkreipia redaktorių, žurnalistų, istorikų ir politikų dėmesį į pateikiamųjų duomenų politinį aktualumą kuriant mūsų gady-nės taiką. Leidinio paskirtis — parodyti, kad Prūsai nuo senov buvo lietuviškas kraštas ir kad šimtmetinis viduramžių kovos Rytų Europoj buvo anaipol ne teutonų — slavų grumtynės, kaip dabar aiškina ne tik rusų istorikai, bet labai dažnai ir Vakarų publicistai; Jurgėla par-yškina Gečio ir Sužiedelio studijų išvadą, kad lietuvių tauta ir Lietuvos valstybė buvo pagrindinis veiksnys srityje tarp Rytų ir Vakarų, tarp slavų ir teutonų; kad ne slava-i, bet lietuvių šimtmečiais atlaikė vokiečių ekspansiją ir sudėjo didžiausią tos kovos auką.

Constantine R. Jurgėla, LL. B., LL. M., „Ghillebert de Lannoy in Medieval Lithuania“ (G. de Lannoy viduramžių Lietuvoje), LAIC, New York, 1945. 96 psl.

Amerikos lietuvių Informacijos Centro direktorius adv. K. Jurgėla angliškai išleido P. Klimo studiją apie tą viduramžių Burgundijos didiką, Prancūzijos ir Anglijos karalių ambasadorių pas Vytautą Didįjį. Dr. Owen J. C. Norem, „Timeless Lithuania“ (Amžinoji Lietuva). Chicago, 1943. 300 psl., iliustruota, su dviem žemėlapiams.

Ši knyga pagarbiai skiriama 25 metų sukaktiai, sidabriniam jubiliejui Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės, kurią iškovojo ir išlaikė tos tautos ištvėriminga dvasia, tautos, kuri iškentėjo skurdą, nepritekliaus, neapsakomus sunkumus ir nugalėjo visas kliūtis, kad būsimosios kartos galėtų džiaugtis praėjusių senovės dienų laisve. Tesuskamba toje gražioje šalyje vėl laisvės varpas“.

Siais žodžiais Dr. Noremas, JV pasiuntinys Lietuvai nuo 1937 m. liepos m., dedikuoja savo knygą, kurioje jis peržvelgia Lietuvos praeitį, panagrinėja jos naujųjų laikų problemas ir fiksuoja gausius asmeninius savo pastebėjimus.

Thomas G. Chase, „The Story of Lithuania“ (Lietuvos istorija). 1946. Strafford, House Inc., New York. 392 puslapių knyga su W. H. Chamberlino įžanga, 11 žemėlapių

bei tabelių. Šešiuose skyriuose duodama lietuvių tautos bei valstybės istorija nuo seniausiu laikų ligi II-jo pasaulinio karo galo.

W. F. Reddaway, „Problems of the Baltic“ (Baltijos problemos). Cambridge University Press, 1940. 47 psl. Baltijos baseino problemų studija. Trim Baltijos valstybėms skirti 7—38 psl., iš jų Lietuvai 7—20 psl.

The Baltic States (Baltijos valstybės). Atspaudas iš JV žurnalo „The New Leader“ 1945 m. balandžio 14 d. Įvadą parašė sir Georg A. Waters, LL. D. Išeido The British League for European Freedom, Scottish Section, Edinburg.

An Appeal to Fellow Americans on Behalf of the Baltic States (Atsišaukimas į brolius amerikiečius dėl Baltijos valstybių). By United Organizations of Americans of Lithuanian, Latvian and Estonian descent LA IC, New York, August 1944. 54 psl. Supplement to the Appeal (Papildymas prie atsišaukimo). LAIC, New York, November 1944. 31 psl.

Rev. Thomas G. Chase „Significance of Ruthenian and Muscovite Elements in Lithuanian History“ (Gudų ir maskolijų elemento reikšmė Lietuvos istorijoj). New York, 1944.

E. J. Harrison „Lithuania's Fight for Freedom“ (Lietuvos kova dėl laisvės). Dvi laidos: Anglijoj 1944 m. lapkričio m. ir JV 1945 m. kovo mėn.

Buvusio britų vice konsulo Lietuvoje veikalas, duodąs pagrindinių žinių apie lietuvių tautą ir jos istoriją ir išsamiai nušviečias abi pastarąsias Lietuvos okupacijas ligi 1944 m. rugsejo 30 d. Leidiny s tiri-palini dokumentuotas.

In the Name of the Lithuanian People (Lietuvių tautos vardu), Wolfberg, 1945.

Leidiny iš dviejų dalių: „Mes negrįžtami“ ir „Aš kaltinu“.

Baltic Refugees and Displaced Persons (Baltijos pabėgėliai ir tremtiniai). Boreas Publishing Co., Ltd., London, 1947.

aktis praslėnka DP gyvenimo, mitybos sąlygos, pastangos nugalėti visus sunkumus ir sulaukti geresnio rytojaus. Filma labai suglausta, bet daro nemažą įspūdį.

Po filmo sekė kuklios vaišės ir šokiai ligi 24 valandos.

LIETUVIŲ KULTŪROS FONDUI per „L. Z.“ red. J. Kardelį paaukojo 100 RM vet. gyd. J. Natkevičius, gyvenęs Eutino (Holsteine) DP Camp.

Paremti lietuviai studentai Prieš kurį laiką „Muetzelburgo“ lietuvių stovykloje gautas „Bonnos universiteto lietuvių studentų atstovybės prašymas paremti ten studijuojančius lietuvių studentus, kurių daugumas studijas jau baigia ir nenori jų nutraukti, dėl nuolatinio badavimo ir blogų gyvenimo sąlygų, daugelio studentų sveikata yra bloga. Nors ir stovykloje gyvenantieji lietuviai patys yra reikalingi įvairios paramos, tačiau į ši mūsų studentijos prašymą šiltai atsiliepė ir suaukota RM 887.— pinigais ir šiek tiek daiktinių aukų. (av.)

Didžiausis pasaulio turtuolis, vienas iš penkių seniai mirusio milijardierio Jono Rokfelerio sūnų — Winthrop Rockefeller (36 m.) vasario 15 d. vedė lietuvaitę Ievą Paulėkaitę. Amerikoje šios vedybos sukėlė didžiulę sensaciją. Visa Amerikos spauda pilna šių vestuvių aprašymų ir susituokusiųjų fotografijų. Neturtingo angliakasio, imigranto iš Lietuvos, J. Paulėko duklė ištėkėjo už pasaulinio finansų karamliaus.

Dienraščių reporteriai gaudė žmones, žinančius smulkmenų iš Ievutės Paulėkaitės jaunystės, gyvenimo ir jos tėvų gyvenimo. Hersto koncertas pasiuntė specialų savo redaktorių Piežą (lietuvi) surinkti žinių.

Ieva Paulėkaitė gimusi Amerikoje, 32 metų, 1933 m. Pasaulinės parodos metu Lietuvių Dienos konkurse buvo išrinkta „Miss Lithuania“. Buvo ištėkėjusi už Richardo Sears, sekretoriaus JAV pasiuntinybėje Paryžiuje, bet persikyrė. Mažą dar būdama su tėvais gyveno Lietuvoje, bet sugrįžo Amerikon. Paulėkas turi jau 60 metų ir per savaitę uždirba 50 dolerių.

(dekla-mavo p. p. Račinskienė ir Banevičius, o dainavo Dulkė, Kumpis, Sadauskas ir Gegeckas). Ponia Račinskienė padainavo solo „Sėdžiu už stalėlio“, „Dieve, mano Dieve“, „Sorento“. Jonas Dulkė akordeonu pagrojo lietuviškų melodijų rinkinį. Pabaigai vyrų balsų kvartetas: Jonas Dulkė, Julius Kuopis, Juozas Sadauskas ir Kazys Gegeckas padainavo: „Tylus buvo vakarėlis“, „Ant kalno gluosnis“ ir „Gaudžia trimitai“. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

(dekla-mavo p. p. Račinskienė ir Banevičius, o dainavo Dulkė, Kumpis, Sadauskas ir Gegeckas). Ponia Račinskienė padainavo solo „Sėdžiu už stalėlio“, „Dieve, mano Dieve“, „Sorento“. Jonas Dulkė akordeonu pagrojo lietuviškų melodijų rinkinį. Pabaigai vyrų balsų kvartetas: Jonas Dulkė, Julius Kuopis, Juozas Sadauskas ir Kazys Gegeckas padainavo: „Tylus buvo vakarėlis“, „Ant kalno gluosnis“ ir „Gaudžia trimitai“. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

(dekla-mavo p. p. Račinskienė ir Banevičius, o dainavo Dulkė, Kumpis, Sadauskas ir Gegeckas). Ponia Račinskienė padainavo solo „Sėdžiu už stalėlio“, „Dieve, mano Dieve“, „Sorento“. Jonas Dulkė akordeonu pagrojo lietuviškų melodijų rinkinį. Pabaigai vyrų balsų kvartetas: Jonas Dulkė, Julius Kuopis, Juozas Sadauskas ir Kazys Gegeckas padainavo: „Tylus buvo vakarėlis“, „Ant kalno gluosnis“ ir „Gaudžia trimitai“. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

(dekla-mavo p. p. Račinskienė ir Banevičius, o dainavo Dulkė, Kumpis, Sadauskas ir Gegeckas). Ponia Račinskienė padainavo solo „Sėdžiu už stalėlio“, „Dieve, mano Dieve“, „Sorento“. Jonas Dulkė akordeonu pagrojo lietuviškų melodijų rinkinį. Pabaigai vyrų balsų kvartetas: Jonas Dulkė, Julius Kuopis, Juozas Sadauskas ir Kazys Gegeckas padainavo: „Tylus buvo vakarėlis“, „Ant kalno gluosnis“ ir „Gaudžia trimitai“. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

(dekla-mavo p. p. Račinskienė ir Banevičius, o dainavo Dulkė, Kumpis, Sadauskas ir Gegeckas). Ponia Račinskienė padainavo solo „Sėdžiu už stalėlio“, „Dieve, mano Dieve“, „Sorento“. Jonas Dulkė akordeonu pagrojo lietuviškų melodijų rinkinį. Pabaigai vyrų balsų kvartetas: Jonas Dulkė, Julius Kuopis, Juozas Sadauskas ir Kazys Gegeckas padainavo: „Tylus buvo vakarėlis“, „Ant kalno gluosnis“ ir „Gaudžia trimitai“. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

(dekla-mavo p. p. Račinskienė ir Banevičius, o dainavo Dulkė, Kumpis, Sadauskas ir Gegeckas). Ponia Račinskienė padainavo solo „Sėdžiu už stalėlio“, „Dieve, mano Dieve“, „Sorento“. Jonas Dulkė akordeonu pagrojo lietuviškų melodijų rinkinį. Pabaigai vyrų balsų kvartetas: Jonas Dulkė, Julius Kuopis, Juozas Sadauskas ir Kazys Gegeckas padainavo: „Tylus buvo vakarėlis“, „Ant kalno gluosnis“ ir „Gaudžia trimitai“. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

(dekla-mavo p. p. Račinskienė ir Banevičius, o dainavo Dulkė, Kumpis, Sadauskas ir Gegeckas). Ponia Račinskienė padainavo solo „Sėdžiu už stalėlio“, „Dieve, mano Dieve“, „Sorento“. Jonas Dulkė akordeonu pagrojo lietuviškų melodijų rinkinį. Pabaigai vyrų balsų kvartetas: Jonas Dulkė, Julius Kuopis, Juozas Sadauskas ir Kazys Gegeckas padainavo: „Tylus buvo vakarėlis“, „Ant kalno gluosnis“ ir „Gaudžia trimitai“. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

(dekla-mavo p. p. Račinskienė ir Banevičius, o dainavo Dulkė, Kumpis, Sadauskas ir Gegeckas). Ponia Račinskienė padainavo solo „Sėdžiu už stalėlio“, „Dieve, mano Dieve“, „Sorento“. Jonas Dulkė akordeonu pagrojo lietuviškų melodijų rinkinį. Pabaigai vyrų balsų kvartetas: Jonas Dulkė, Julius Kuopis, Juozas Sadauskas ir Kazys Gegeckas padainavo: „Tylus buvo vakarėlis“, „Ant kalno gluosnis“ ir „Gaudžia trimitai“. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

(dekla-mavo p. p. Račinskienė ir Banevičius, o dainavo Dulkė, Kumpis, Sadauskas ir Gegeckas). Ponia Račinskienė padainavo solo „Sėdžiu už stalėlio“, „Dieve, mano Dieve“, „Sorento“. Jonas Dulkė akordeonu pagrojo lietuviškų melodijų rinkinį. Pabaigai vyrų balsų kvartetas: Jonas Dulkė, Julius Kuopis, Juozas Sadauskas ir Kazys Gegeckas padainavo: „Tylus buvo vakarėlis“, „Ant kalno gluosnis“ ir „Gaudžia trimitai“. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

(dekla-mavo p. p. Račinskienė ir Banevičius, o dainavo Dulkė, Kumpis, Sadauskas ir Gegeckas). Ponia Račinskienė padainavo solo „Sėdžiu už stalėlio“, „Dieve, mano Dieve“, „Sorento“. Jonas Dulkė akordeonu pagrojo lietuviškų melodijų rinkinį. Pabaigai vyrų balsų kvartetas: Jonas Dulkė, Julius Kuopis, Juozas Sadauskas ir Kazys Gegeckas padainavo: „Tylus buvo vakarėlis“, „Ant kalno gluosnis“ ir „Gaudžia trimitai“. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

(dekla-mavo p. p. Račinskienė ir Banevičius, o dainavo Dulkė, Kumpis, Sadauskas ir Gegeckas). Ponia Račinskienė padainavo solo „Sėdžiu už stalėlio“, „Dieve, mano Dieve“, „Sorento“. Jonas Dulkė akordeonu pagrojo lietuviškų melodijų rinkinį. Pabaigai vyrų balsų kvartetas: Jonas Dulkė, Julius Kuopis, Juozas Sadauskas ir Kazys Gegeckas padainavo: „Tylus buvo vakarėlis“, „Ant kalno gluosnis“ ir „Gaudžia trimitai“. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

(dekla-mavo p. p. Račinskienė ir Banevičius, o dainavo Dulkė, Kumpis, Sadauskas ir Gegeckas). Ponia Račinskienė padainavo solo „Sėdžiu už stalėlio“, „Dieve, mano Dieve“, „Sorento“. Jonas Dulkė akordeonu pagrojo lietuviškų melodijų rinkinį. Pabaigai vyrų balsų kvartetas: Jonas Dulkė, Julius Kuopis, Juozas Sadauskas ir Kazys Gegeckas padainavo: „Tylus buvo vakarėlis“, „Ant kalno gluosnis“ ir „Gaudžia trimitai“. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

(dekla-mavo p. p. Račinskienė ir Banevičius, o dainavo Dulkė, Kumpis, Sadauskas ir Gegeckas). Ponia Račinskienė padainavo solo „Sėdžiu už stalėlio“, „Dieve, mano Dieve“, „Sorento“. Jonas Dulkė akordeonu pagrojo lietuviškų melodijų rinkinį. Pabaigai vyrų balsų kvartetas: Jonas Dulkė, Julius Kuopis, Juozas Sadauskas ir Kazys Gegeckas padainavo: „Tylus buvo vakarėlis“, „Ant kalno gluosnis“ ir „Gaudžia trimitai“. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

(dekla-mavo p. p. Račinskienė ir Banevičius, o dainavo Dulkė, Kumpis, Sadauskas ir Gegeckas). Ponia Račinskienė padainavo solo „Sėdžiu už stalėlio“, „Dieve, mano Dieve“, „Sorento“. Jonas Dulkė akordeonu pagrojo lietuviškų melodijų rinkinį. Pabaigai vyrų balsų kvartetas: Jonas Dulkė, Julius Kuopis, Juozas Sadauskas ir Kazys Gegeckas padainavo: „Tylus buvo vakarėlis“, „Ant kalno gluosnis“ ir „Gaudžia trimitai“. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

(dekla-mavo p. p. Račinskienė ir Banevičius, o dainavo Dulkė, Kumpis, Sadauskas ir Gegeckas). Ponia Račinskienė padainavo solo „Sėdžiu už stalėlio“, „Dieve, mano Dieve“, „Sorento“. Jonas Dulkė akordeonu pagrojo lietuviškų melodijų rinkinį. Pabaigai vyrų balsų kvartetas: Jonas Dulkė, Julius Kuopis, Juozas Sadauskas ir Kazys Gegeckas padainavo: „Tylus buvo vakarėlis“, „Ant kalno gluosnis“ ir „Gaudžia trimitai“. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

(dekla-mavo p. p. Račinskienė ir Banevičius, o dainavo Dulkė, Kumpis, Sadauskas ir Gegeckas). Ponia Račinskienė padainavo solo „Sėdžiu už stalėlio“, „Dieve, mano Dieve“, „Sorento“. Jonas Dulkė akordeonu pagrojo lietuviškų melodijų rinkinį. Pabaigai vyrų balsų kvartetas: Jonas Dulkė, Julius Kuopis, Juozas Sadauskas ir Kazys Gegeckas padainavo: „Tylus buvo vakarėlis“, „Ant kalno gluosnis“ ir „Gaudžia trimitai“. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

(dekla-mavo p. p. Račinskienė ir Banevičius, o dainavo Dulkė, Kumpis, Sadauskas ir Gegeckas). Ponia Račinskienė padainavo solo „Sėdžiu už stalėlio“, „Dieve, mano Dieve“, „Sorento“. Jonas Dulkė akordeonu pagrojo lietuviškų melodijų rinkinį. Pabaigai vyrų balsų kvartetas: Jonas Dulkė, Julius Kuopis, Juozas Sadauskas ir Kazys Gegeckas padainavo: „Tylus buvo vakarėlis“, „Ant kalno gluosnis“ ir „Gaudžia trimitai“. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

(dekla-mavo p. p. Račinskienė ir Banevičius, o dainavo Dulkė, Kumpis, Sadauskas ir Gegeckas). Ponia Račinskienė padainavo solo „Sėdžiu už stalėlio“, „Dieve, mano Dieve“, „Sorento“. Jonas Dulkė akordeonu pagrojo lietuviškų melodijų rinkinį. Pabaigai vyrų balsų kvartetas: Jonas Dulkė, Julius Kuopis, Juozas Sadauskas ir Kazys Gegeckas padainavo: „Tylus buvo vakarėlis“, „Ant kalno gluosnis“ ir „Gaudžia trimitai“. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

(dekla-mavo p. p. Račinskienė ir Banevičius, o dainavo Dulkė, Kumpis, Sadauskas ir Gegeckas). Ponia Račinskienė padainavo solo „Sėdžiu už stalėlio“, „Dieve, mano Dieve“, „Sorento“. Jonas Dulkė akordeonu pagrojo lietuviškų melodijų rinkinį. Pabaigai vyrų balsų kvartetas: Jonas Dulkė, Julius Kuopis, Juozas Sadauskas ir Kazys Gegeckas padainavo: „Tylus buvo vakarėlis“, „Ant kalno gluosnis“ ir „Gaudžia trimitai“. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

(dekla-mavo p. p. Račinskienė ir Banevičius, o dainavo Dulkė, Kumpis, Sadauskas ir Gegeckas). Ponia Račinskienė padainavo solo „Sėdžiu už stalėlio“, „Dieve, mano Dieve“, „Sorento“. Jonas Dulkė akordeonu pagrojo lietuviškų melodijų rinkinį. Pabaigai vyrų balsų kvartetas: Jonas Dulkė, Julius Kuopis, Juozas Sadauskas ir Kazys Gegeckas padainavo: „Tylus buvo vakarėlis“, „Ant kalno gluosnis“ ir „Gaudžia trimitai“. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

(dekla-mavo p. p. Račinskienė ir Banevičius, o dainavo Dulkė, Kumpis, Sadauskas ir Gegeckas). Ponia Račinskienė padainavo solo „Sėdžiu už stalėlio“, „Dieve, mano Dieve“, „Sorento“. Jonas Dulkė akordeonu pagrojo lietuviškų melodijų rinkinį. Pabaigai vyrų balsų kvartetas: Jonas Dulkė, Julius Kuopis, Juozas Sadauskas ir Kazys Gegeckas padainavo: „Tylus buvo vakarėlis“, „Ant kalno gluosnis“ ir „Gaudžia trimitai“. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

(dekla-mavo p. p. Račinskienė ir Banevičius, o dainavo Dulkė, Kumpis, Sadauskas ir Gegeckas). Ponia Račinskienė padainavo solo „Sėdžiu už stalėlio“, „Dieve, mano Dieve“, „Sorento“. Jonas Dulkė akordeonu pagrojo lietuviškų melodijų rinkinį. Pabaigai vyrų balsų kvartetas: Jonas Dulkė, Julius Kuopis, Juozas Sadauskas ir Kazys Gegeckas padainavo: „Tylus buvo vakarėlis“, „Ant kalno gluosnis“ ir „Gaudžia trimitai“. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

(dekla-mavo p. p. Račinskienė ir Banevičius, o dainavo Dulkė, Kumpis, Sadauskas ir Gegeckas). Ponia Račinskienė padainavo solo „Sėdžiu už stalėlio“, „Dieve, mano Dieve“, „Sorento“. Jonas Dulkė akordeonu pagrojo lietuviškų melodijų rinkinį. Pabaigai vyrų balsų kvartetas: Jonas Dulkė, Julius Kuopis, Juozas Sadauskas ir Kazys Gegeckas padainavo: „Tylus buvo vakarėlis“, „Ant kalno gluosnis“ ir „Gaudžia trimitai“. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

(dekla-mavo p. p. Račinskienė ir Banevičius, o dainavo Dulkė, Kumpis, Sadauskas ir Gegeckas). Ponia Račinskienė padainavo solo „Sėdžiu už stalėlio“, „Dieve, mano Dieve“, „Sorento“. Jonas Dulkė akordeonu pagrojo lietuviškų melodijų rinkinį. Pabaigai vyrų balsų kvartetas: Jonas Dulkė, Julius Kuopis, Juozas Sadauskas ir Kazys Gegeckas padainavo: „Tylus buvo vakarėlis“, „Ant kalno gluosnis“ ir „Gaudžia trimitai“. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

(dekla-mavo p. p. Račinskienė ir Banevičius, o dainavo Dulkė, Kumpis, Sadauskas ir Gegeckas). Ponia Račinskienė padainavo solo „Sėdžiu už stalėlio“, „Dieve, mano Dieve“, „Sorento“. Jonas Dulkė akordeonu pagrojo lietuviškų melodijų rinkinį. Pabaigai vyrų balsų kvartetas: Jonas Dulkė, Julius Kuopis, Juozas Sadauskas ir Kazys Gegeckas padainavo: „Tylus buvo vakarėlis“, „Ant kalno gluosnis“ ir „Gaudžia trimitai“. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

(dekla-mavo p. p. Račinskienė ir Banevičius, o dainavo Dulkė, Kumpis, Sadauskas ir Gegeckas). Ponia Račinskienė padainavo solo „Sėdžiu už stalėlio“, „Dieve, mano Dieve“, „Sorento“. Jonas Dulkė akordeonu pagrojo lietuviškų melodijų rinkinį. Pabaigai vyrų balsų kvartetas: Jonas Dulkė, Julius Kuopis, Juozas Sadauskas ir Kazys Gegeckas padainavo: „Tylus buvo vakarėlis“, „Ant kalno gluosnis“ ir „Gaudžia trimitai“. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

(dekla-mavo p. p. Račinskienė ir Banevičius, o dainavo Dulkė, Kumpis, Sadauskas ir Gegeckas). Ponia Račinskienė padainavo solo „Sėdžiu už stalėlio“, „Dieve, mano Dieve“, „Sorento“. Jonas Dulkė akordeonu pagrojo lietuviškų melodijų rinkinį. Pabaigai vyrų balsų kvartetas: Jonas Dulkė, Julius Kuopis, Juozas Sadauskas ir Kazys Gegeckas padainavo: „Tylus buvo vakarėlis“, „Ant kalno gluosnis“ ir „Gaudžia trimitai“. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

(dekla-mavo p. p. Račinskienė ir Banevičius, o dainavo Dulkė, Kumpis, Sadauskas ir Gegeckas). Ponia Račinskienė padainavo solo „Sėdžiu už stalėlio“, „Dieve, mano Dieve“, „Sorento“. Jonas Dulkė akordeonu pagrojo lietuviškų melodijų rinkinį. Pabaigai vyrų balsų kvartetas: Jonas Dulkė, Julius Kuopis, Juozas Sadauskas ir Kazys Gegeckas padainavo: „Tylus buvo vakarėlis“, „Ant kalno gluosnis“ ir „Gaudžia trimitai“. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

(dekla-mavo p. p. Račinskienė ir Banevičius, o dainavo Dulkė, Kumpis, Sadauskas ir Gegeckas). Ponia

KŪRYBINĖ ESTU, TAUTOS DVASIA

Dabartinės laisvės sutemose, kai tauriausi patriotai apšaukiami išdavikais, šiame didžiausio nusivylimo momente, visų estų mintys nenoromis krypta į tai, ko jie yra netekę.

Neįsimačiusios vertės materialinių ir kultūrinių turtų yra netekusios estų tauta praėjusio karo liepsnoje ir dviejų svetimų okupacijų geležiniuose varžtuose. Bevardžiuose kapuose amžinui miegu užmigę estų jaunimas yra amžinai prarastą gyvybę tautos kūno dalis. Klekvenas estas jaučia kiekvieno savo kraujo lašą tą tragiką šito nuostolio didumą, kuris iš estų tautos kūno per prievartą buvo išplėtas.

Tačiau estas nenustojia vilties, nes žino, kad jis dar tebeturį turtų, kurių jokia svetimųjų priespauda negali išplėsti. Tai turtai — nematomai paslėpti tautos sūnų ir dukterų širdyse.

Tai yra kūrybinė estų tautos dvasia, su nesulaikoma gyvybės jėga pasireiškusi įvairiose tautinės kultūros srityse ir puikiausiai žiedais pražydusi net šaltoje svetimoje žemėje — ir karo sugriautoje Vokietijoje, ir Skandinavijoje. Estų literatūra ir dailė, estų muzika ir visos kultūrinės veiklos yra tos sritys, kurios ir svetimoje žemėje buvo laimėjimais praturtintos ir tokiu būdu Estijos vardas išgarsintas taip pat tarp tų, kurie anksčiau apie estų tautos buvimą visai nieko nežinojo.

Materialinės tremtinių gyvenimo sąlygos yra visur sunkios. Kažkur ten Svedijoje, dvilukstyje mediniame namelyje, gyvena svetimo vardo estų vyras (August Gailit), kurio karšta širdis įstengė apšviesti ne tik artimųjų, bet ir tolimesniųjų kaimynų gyvenimo kelią. Klekvenas estas turi pajusti malonų pasitenkinimo jausmą, kad tarp savųjų tremtinių yra ir tas rašytojas, kurio kai kurios novelės yra išverstos daugiau kaip į dešimt kalbų.

Kitas estų rašytojas turi per dienas dirbti jo dvasiai svetimą darbą kaip metrikacijos įstaigos valdininkas (Karl Ristikivi), tačiau jis vis dėlto turi pakankamą dvasinio gaivumo, kad pajėgtų nušviesti reto turtingumo tonais kadaise buvusio gyvenimo paveikslus. Trečioji rašytoja (Marie Under), kuri kadaise yra laikiusi savo palaiminančias motiniškos švelnumo rankas ant estų kareivio galvos, priklauso prie tų poetų, kuriems lygių neturi jokia didžioji tauta. Ir su didžiausiu atsidavimu ir meile dabar laiko šį poetė savo laimėjančias rankas ant tiek daug iškentusių estų tautos.

Ketvirtas vyras, jau perkopęs savo amžiaus pusiaukelę (Henrik Wisnapuu), savo pranašišku patosu nenulindamas šaukia savo tautą tikėti ir ateitį ir Estijos prisikėlimą.

Gailit (tremtyje sukūręs romaną „Liepsnojanti širdis“), Karl Ristikivi (tremtyje parašęs romanus „Visa, kas kartą buvo“ ir „Niekas neatšitiko“), August Malk (tremtyje romanai „Nakties paukščiai“ ir „Be tėvynės“), Marie Under (tremtyje poezijos rinkinys „Žodžių tiltai“), Henrik Wisnapuu (tremtyje poezijos rinkiniai „Vėjuoti keliai“, „Proteivių kapai“, „Ad astra“ ir „Perihel, ingi knyga“), Bernhard Kanner (tremtyje poezijos rinkiniai „Nudegęs medis“, „Sėkmadienis“ ir „Septintoji naktis“) ir daugelis kitų — yra tokios kūrybinės estų tautos dvasios atstovai, su kuria ne kiekviena didžioji tauta galėtų lygintis.

Tuo pačiu laiku tik 40 metų turintis kompozitorius (Eduard Tubin) yra sukūręs simfoniją, kurios garsas jau spėjo prasiveržti už Svedijos ribų ir kuri praėjusį sekmadienį estų tautos nepriklausomybės paskelbimo sukakties šventėje Detmole buvo pirmą kartą sugrasta Vokietijoje. Estai pilnai gali didžiuotis šiuo vyru, ypač žinodami, kad Eduard Tubin estų muzikos kūryboje dar nėra taręs paskutinio savo žodžio.

Nuo Alpių kalnų iki šiaurės pašvaistės apšviestų Skandinavijos uolų išsimeitę, vidurinio balso šaukiam, kurie ir estų dailininkai.

Ir nėra jokia staigmena, kad Eerik Haamer, Herman Talvik, Karin Luts ir daugelis kitų Svedijoje, o Endel Kōks ir Hans Mets, kartu su autodiaktais Rammo ir Hennoste Vokietijoje — senose kultūrinės tradicijos — įgijo reikšmės kaip menininkai.

Salia paminėtų kūrybinės dvasios atstovų tremtyje iškyla dar daug kitų vardų, pav., kaip Eduard Wirralit, kurie vis nuostod nepaprastą gyvybės jėgą ir nuostabų estų tautų.

SUSIORGANIZAVO JAV LIETUVIAI RAŠYTOJAI

Pr. metų lapkričio m. vienos šventės proga buvo susitikę rašytojai: J. Aleksandravičius-Aistis, Stp. Zobarskas, A. Vaičiūlaitis, St. Būdavas ir red. K. Čibiras. Nutarta suburti šiaurės Amerikos lietuvių rašytojus. Inicliatyva perduota J. Aisčiui ir St. Būdavui, kurie paruošė įstatų projektą ir sukvietė plačią šalį pasisklidžiusius rašytojus. Pakvietieji atsiliepė entuziastingai ir visaip parėmė susibūrimo mintį.

Vasario mėn. 7 d. Lietuvių Informacijos Centre New York'e (Broadway 233) įvyko J. A. V. Lietuvių Rašytojų steigiamasis susirinkimas. Susirinkimą atidarė ir jam pirmininkavo J. Aleksandravičius-Aistis,

tos dvasios kūrybiškumą.

Estai iš tiesų gali didžiuotis šiais estiškos dvasinės kultūros atstovais tremtyje, žinodami, kad jų kūryba yra kilusi ne tik iš gimtųjų gabumų ir fanatiškos valios, bet ir iš gilios tautinės dvasios, iš gilių meilės savo daug iškentėjusiai tėvynei ir tautai. Ir iš to kyla viltis, kad estų tauta, kaip tas pasakų melynasis paukštis, vėl atsikels iš pelenų. Nepalaužiama kūrybinė estų dvasia ir tikėjimas į savo tautos teisę gyventi turi to prisikėlimo garantija.

Juhan Viidang

Aisaluokta, Laplandijos motyvas — dail. Eduardo Wirralto grafikos paveikslas, sukurtas 1946 m. Svedijoje

sekretoriavo A. Vaičiūlaitis. Pirmininkas supažindino dalyvius su didžiąja rašytojo misija mūsų tautos praityje ir jo aktualiaja pareiga šių dienų gyvenime. Vėliau susirinkimas apsvartė ir priėmė įstatų projektą. Taip pat buvo numatytas ir aptartas tolimesnio veikimo planas: išleisti draugijos metraštį, o vėliau, jei bus palankios sąlygos, ir žurnalą, leisti mūsų klasikų ir naujosios literatūros rinkinių raštų, ruošti literatūros-dainos vakarus, rūpintis lietuvių rašytojų kūrybos vertimais į anglų kalbą ir kt.

Išrinkta dr. jos valdyba, kuri šiaip pasiskirstė pareigomis: pirm. J. Aleksandravičius-Aistis, vicepirm. J. Tysliava, sekr. St. Būdavas, išd. K. S. Karpius ir narys prof. V. Krėvė-Mickevičius. Revizijos komisija sudaro pirm. A. Vaičiūlaitis, nariai — Stp. Zobarskas ir L. Zitkevičius. Draugijos planams vykdyti išrinktos šios komisijos: metraščio — prof. V. Krėvė-Mickevičius, J. Aleksandravičius-Aistis ir J. Tysliava; knygu leidimo — prof. V. Krėvė-Mickevičius, J. Aleksandravičius-Aistis, J. Tysliava, A. Vaičiūlaitis, K. S. Karpius, Stp. Zobarskas ir L. Zitkevičius.

Susirinkimas praėjo draugiškai ir darbingoje pasitarimų nuotaikoje. Dalyvavo gražus būrys rašytojų iš artimesnių bei tolimesnių valstybių. Tie, kurie dėl didelių atstumų ar kt. priežasčių atvykti negalėjo, raštų pranešė savo norą priklausyti šiai draugijai.

Laikinis draugijos adresas yra toks: Marianapolis College, Thompson, Conn.

PRAEJUSIŲ METŲ MIRUSIEJI JUBILIEJATAI

(Tęsinys iš nr. 8)

Nors ne vienas iš gimusių 1867 dar pajėgių mūsų darbininkų praėjusiais metais minėjo savo darbo 80 metų sukaktį, tačiau kitų jau seniai netekome. Kiti jų mirė dar visai jauni, kaip pavyzdžiui daug žadėjęs Jurgis Pušys (1867. III. 2—1891. VI. 16), „Ukininko“ bendradarbis dar tam tik praėjusius eiti. Jo pomirtinę studijėlę apie prancūzų literatūros įtaką Didžiajai prancūzų revoliucijai 1894 m. išspausdino „Varpas“.

1867. VII. 20 Sibire, kaippo tremtinio už 1863 m. sukilimą sūnus, gimė Česlovas Chmielaukis (m. 1921. V. 25 Lietuvoje), geologas ir hidrologas, 1907 m. rusų kalba išspausdinęs studijėlę apie Ventos upyną.

Liepos 19 d. gimė vienas pirmųjų ir žymiausių mūsų kompozitorius Česlovas Sasnauskas (m. 1916. I. 5), kad ir praleidęs žymiausia savo gyvenimo dalį jam svetimoj Rusijoje, bet kūres ir dirbęs vien tikiai Lietuvai.

Profesorius Vladas Mačys (1867. IX. 5—1936. II. 12) taip pat pradėjo dirbti draudžiamo laikotarpio mūsų periodinėse spaudoje, o vėliau iškilo vienu žymiausių mūsų teisininkų-civilistų ir šioj srityje paskelbė pagrindinį Civilinio proceso kursą. Jis bandė savo plunksną ir kaip jumo-ristas.

1867. IX. 16 (28) gimė ir 1926. III. 14 mirė Lazdynų Pelėda-Sofija Ivanauskaitė-Pšibiliauskienė, kuriai jau mirus, ir jos raštų dalį pareiškė teises jos sesuo Marija Lastauskienė. Kunigas Antanas Civiškas (1867. X. 7—1913. IV. 24) „Saltinio“ redaktorius, anuo laiku buvo laikomas

Pilgrimalis nubridom į tolas Mūsų švenčių ugnies žiburin. Į kelionę lazdais pasiskolnom, Įsidėję tik laisvę širdin.

Pilgrimai

Mūsų lyrikos atstovas Faustas Kirša, laimėjęs už savo poeziją 1947 metų Svetimo Valdybos literatūrinę premiją, lietuvių literatūros gyvenime yra išvaręs gilią vagą. Pradėjęs reikštis mūsų literatūroje jau prieš Pirmąjį pasaulinį karą, ir šiandien jis tebėra visame kūrybos pajėgume. Savo kūrybos raidoje jis

yra išgyvenęs tam tikrą evoliuciją nuo lengvesnio išsireiškimo prie vis sunkėjančio pasisakymo. Jo poezijos išraiškoje juntame blaškymąsi nuo graikštaus dainuotinio formavimo iki sunkiai apipavidalinamų abstrakčių. Jo kūrybos kelias, pradedamas nuo „Verpetų“ ir žaislingų „Aidų aidų“, eina per naujų kelių ieškojimą „Suverstas vagas“, per satyrinius „Pelenus“, iki filosofinės mistinės nuotaikos abstrakčių „Giesmių“, „Maldų ant akmenų“, „Piligrimų“ ir pagaliau tremtyje išleistų „Tolumų“.

MŪSŲ MENININKAI UŽJŪRIUOSE

Pianistas A. Kuprevičius pasiekė Argentina ir dabar Buenos Airese „Argentinios Lietuvių Balso“ pasto-

gėje ruošiasi koncertui; pianistas L. Jakavičius dirba vienoje Buenos Aires kavinėje, kurioje groja trys orkestrai; rašytojas P. Babickas iš Buenos Aires išvyko Brazilijon ir vyksias į Minas Gerai.

ŠIRDIES STEBUKLAI

Širdis stebuklų žvaigždėmis gyvena, Kur viešpatai žygiuoja paslapčiai. Nauji pasauliai keičia rūbą seną, Tik priešaky kaip vėliava mintis.

Ir tu, šešėlių atspindžiūso panertas, Tylios maldos aidėjimu tampli, Ir vienšias slenkis, kaip slinko kartos, Kaip geltonumas rudeno lape.

Balsai, balsai, balsai kalnuose — Varpai ir minios budina tave: Yra gyvybė, aistros ir malonės, Yra ugnis, yra žiedai purve.

Zinojimo ir nežinios paminklai Tuščioji bedugnė varžosi sparnais. Ir tu karis kaip peteliškė tinkluos: — Ir lauk, kada į marių dugną leis?

Viršum kalnų bedugnių, vandenynų Pasveikina viena tyliakis. Ar tai teisėjas paslapties žinyno? Ar tik išalkusi širdies ugnis?

Iš premijuotos knygos „TOLUMOS“

VACLOVAS BIRŽIŠKA

vienu gabiausių katalikiškų publicistų, bet nevengė jis ir beletristikos.

„Ukininko“, „Varpo“ bendradarbis daktaras Pelikšas Janušis (1867. X. 10—1936. II. 12) spaudos draudimo metu buvo paskelbęs keletą populiarių knygutėlių, o savo 1894 m. paskelbtu vertimu Lafargue Pasakos apie Adomą ir Jevą ir 1895 m. Krumplių Jonu turėjo nemažą įtaką ir tuo laiku beprasidedančiam mūsų jaunomenės tarpe socialistiniam sąjūdžiui.

1867. XII. 15 gimė poetas Jonas Mačys (m. 1911. VIII. 11.), rašinęs jau „Aušroje“, o vėliau redagavęs Amerikos „Vienybę Lietuvinkui“. „Tėvynės Sargė“ ir kitur rašinėjo kunigas Petras Viengalis (1867—1901. VII. 7), o du Mažosios Lietuvos darbininkai — Jokūbas Brožaitis (1867. X. 14—1928. I. 11.) ir Endrikis Sadagys (1867. XII. 10—1911. VIII. 11) dirbo Mažosios Lietuvos tikybinių ir pasaulietinių spaudoje.

Pagaliau, iš svetimaucijų tenka prisiminti lenką kalbininką Joną Rozwadowskį (1867. XII. 7—1935. III. 14), kuris 1890 m. paruošė spaudai ir išleido 1737 m. lietuviškos gramatikos naują leidimą.

Prieš 75 metus, taigi 1872 m., mirė lenkų muzikas Stanislovas Mo-niūška (g. 1819 m. Lietuvoje), kuris daugelį savo kompozicijų emė medžiagą iš lietuvių dainų lobyno, o 1848 m. kantatai, „Milda“ — is senovės lietuvių padavimų. Tais pačiais metais miręs surusėjęs vokiečių Aleksandras Hiferdingas (g.

1831 m.), virsdamas didesniu rusiškam patriotui už pačius rusus ir remdamas slavofilų idėjas, ir mūsų tautai skaudžiausiai pakenkę, pirmas išskeldamas sumanyti įvesti lietuviškus raštus rusų raidės.

Didelis būrys jau seniai mirusių plunksnos darbininkų būtų galėję praėjusiais metais minėti savo 75 metų sukaktį. Jonas Vileišis (1872. I. 3/15—1942. VI. 1) ypač spaudos draudimo paskutiniame dešimtmetyje buvo vienas veikliausių „Varpo“ bendradarbių, o 1907—1909 m. iš savo brolio Petro perimtas „Vilniaus Žinias“ kartu su kitais mėgino paversti mūsų pažangiosios visuomenės dienraščiu. Vėliau visas savo dvasines jėgas atidavė kovai už Lietuvos nepriklausomybę.

Jurgis Arnašius (1872. II. 2—1934. VI. 23) ilgus metus redagavo „Tilžės Keleivio“ kalendorius ir bendradarbiavo Maž. Lietuvos lietuviškoj spaudoje. Kunigas Aleksandras Bublys (1872. V. 1—1938. IX. 23) pradėjęs rašyti „Tėvynės Sargė“, jau ligi mirties neišleido plunksnos iš savo rankų. Kukulius emigrantas Ignas Grielišius (1872. VII ar VI—1902. VIII. 12 ar 13), vos tepradėjęs reikštis Amerikos „Vienybėje Lietuvinkui“, visai dar jaunas mirė. Mažoji Lietuvoje tiek jos rašytojo, tiek ir viešajame gyvenime daug vietę Kristupas Lėkšas (1872. VIII. 31—1941. III. 30), poetas, „Kalmyno“ ir kt. bendradarbis. 1872 m. rugsėjo 30 d. gimė vienas reikšmingiausių mūsų švietimo organizatorių Nepriklausomaj

Faustą Kiršą šitaip apibūdina A. Vaičiūlaitis: „Faustas Kirša galima būtų skirti prie idėjos poetų. Jo eilėraščiai daugiausia kyla iš vidinio stebėjimo, iš kontempliacijos, iš veizėjimo ir neapmatomose toliuose plazdančią mintį, kaip kažką gražaus, pasakiško ir brangaus. Kaip kontrastas maironinei lyrikai, jis tačiau skaitytoją stengiasi nuteikti ne aiškia mintimi, griežtais vaizdais, bet veda jį kartais beveik jau į tas sritis, kur samonė nustoja kontroliuoti. Tada jis užuot davęs formu luotą mintį, ją nušviečia dar tamsesniu gimimo fazėje. Dėl to neretai jo lyrikiko susiduriam su tokiais posakiais, kurie mums atrodo, kaip be yšio nutrupėjęs fragmentas nuo didesnės minties, dar pilnai nesu-voktos poeto prote. Susiduriam su akiniais, kurių prasmė mums nekandama ar tai dėl jų neišbaigtumo, ir dėl to, kad pats rašytojas į pasaulį juos išstūmė dar neišaugusius, žientik kaip nujautimo ir laukimo, o ne apibrėžto suvokimo ar pergyvenimo dalykus.“

Tačiau Faustas Kirša nėra vien abstraktinių idealinių pasaulių žmogus. Jis stebi ir šio pasaulio gyvenimą, išžiūri ir tautos siekimus, mato visuomenės trūkumus, gyvai jaučia savo tautos gyvybės pulsą, išgyvena jos tragizmą. Jis nesigali visuomenės tirti ir atstresnio žodžio. Tačiau ir šito pobūdžio kūrinuose jis yra žietas, iš jo stiliaus dvelkia minties asketiškumas, šiaurės granito sunkumas ir reikalauja iš skaitytojo pastangų, susimastymo. Dėl tos priežasties F. Kiršos poezija nebuvo labai populiari ne tik plačioje masėje, bet net ir šviesuomenėje. Tačiau tas faktas visai nemažina jos tikrosios vertės. A. Vaičiūlaitis žodžiais: „Jo poezijos turtą reikia pačiam susisiekti, atkariauti, perprasti nusišleptas jo intencijas. Tada ji mums ryškėja su visa tuo, kas joje yra reta ir brangu, nepamirštant vietomis ir atsitiktinio jos charakterio“.

Tas F. Kiršos poezijos apibūdinimas tinka ir naujajai premijuotai jo knygai. Tik ši knyga yra sukurta ir išleista tremtyje, dėl to, savaime aišku, tragiškas mūsų tautos likimas ir klajoklių benamių gyvenimas turėjo ir čia rasti stiprių atspindžių. Jų ir esama nemaža. Poetas jaučiasi lyg piligrimas, su skolinta kelionės lazda ir su negastinta laisvės ugnimi širdyje. Tolumose liko tėvynės sodybės, lygumos, kalneliai ir upės; tolumon, ir paties poeto tėviškė, pas jo paties sodintus sodo medelius, pas savuosius mylimus žmones neša poeto sielą ilgesys. Taigi tolumos yra lyg netektosios tėvynės simbolis, su visu neužgesinamu ilgesiu, su romantika ir su ateities viltimis ir ryžtingumu. Tačiau poetas junta ir kitas tolumas, ir kurias veržiasi audrose, nerime ir sielvarte pavargusi širdis — tai amžinybė ir visa ko pradžia, pabaiga ir tikslas, iš kurios versmų kyla visos kūrybos jėgos: Taip blankūs lūpų žodžiai, bet žmogaus esybė

Spindėjimais praskrodžia gelmes ir šaknis.

Tu, Dieve, tas, kurs padėga visas ugnis,

Kurs vandenynui duoda veido tapatybę.

Tos dvejopos tolumos, ir kurias veržiasi poeto siela ir iš kurių jis semiasi kūrybinio įkvėpimo, yra dvi pagrindinės gairės, pagal kurias niuansų niuansais banguoja visa eilė šio rinkinio motyvų.

Tėvynės prisiminimai ir ilgesys kai kada atsisikeldžia abstraktiškėsnėse vizijose, o gana dažnai prabyla ir visai konkrečiuose tėvynės ar paties poeto tėviškės vaizduose. Juos galvina gyva poeto emocija, iš širdies plaukiąs balsas. Čia mažiau

Lietuvoje Juozas Vokietaitis (m. 1931. XII. 15), autorius ir daugelio mokyklinių vadovėlių. 1872. XI. 11. gimė Vydūno brolis Jurgis Storas-ta (m. 1937. XI. 14), išspausdinęs vokiškai reikšmingą Lietuvos istoriją ir bendradarbiavęs savo brolio darbuose. Gimęs 1872. XI. 16 ir vokiečių nužudytas 1941 m. birželio m. pabaigoje Andrius Bulota, daugiau politikas, kaip rašytojas, rusiškosios Dūmos ilgametis narys, studentu būdamas spausdino gan vykusius eilėraščius „Varpe“, o paskiau bendradarbiavo mūsų demokratiniame spaudoje.

Kunigas Julijonas Lindė (1872. XI. 15—1934. XII. 2) Dobilo slapyvardžiu išgarsėjo savo 1912 m. išspausdintu romanu „Blūdas“, o vėliau daugiausiai dirbo literatūros teorijos srityje.

1872. XII. 24 gimė istorikas kunigas Jonas Totoraitis (m. 1941. VI. 22), dar jaunas būdamas atkreipęs dėmesį savo originale monografija apie Mindaugą, o paskiau ilgus metus rinkęs medžiagą Suvalkijos—Sūdavo istorijai, kurios tačiau tik pirmąjį tomą tęsusiojo išspausdinti.

Kunigas Adomas Pronckinis (1872—1904. XII. 2) buvo vienas J. Tumo talčininkų „Tėvynės Sargė“. Mykolas Budinskas (1872—1926. III. 7), Amerikoje Bushu pasivadinęs, bet nenulietuvėjęs, bendradarbiavo Amerikos lietuvių spaudoje, kaip ir Jonas Raulinaitis (1872—1938), „Ukininko“ ir kitur bendradarbiavo Antanas Gudaitis (1872—1937. VIII. 13), o „Vilniaus Žiniose“, „Viltij“ ir kt. Juozas Jasas (1872—1935. XII. 19).

filosofinės minties ir abstraktiškio mąstymo, o daugiau vaizdų ir jausmo. Tačiau turime pastebėti, kad poetas sugeba apvaldyti gryną, nostaigios emociją ir ją įvilkti į poezijos formą. Daugeliu atvejų šito pasiekia panaudodamas epinį ramumą ir plastinio vaizdavimo priemones (Aš palikau tėvų statytą namą, Rudens Lietuvoj, Laiškas obelaitės ir kt.). Reikiamo efekto ir kūrybinės jėgos poetas pasiekia ir patriotiniam jausmui ar minčiai išreikšti panaudodamas simbolinę išraišką (pav. Smūtkelis, Karalaitė paliko pily, Blezingos mirtis ir kt.).

Likiminiame tautos kelyje poetas nejučia pareigos skelbti tautai jos idealus, nes tauta žinanč ir krypti ir kelius. Poetas savo pašaukimą nusako:

Esu budėtojas prie rūmų, O žvaigždės krentančias skaitau, O žvaigždžių mirgančių per dūną Takus ir šilumą juntau, (51 Ašl.) Taigi poeto pašaukimas skaityti žvaigždžių raštą ir nujauti amžių paslaptis, „arfy stygomis prikelti slapčiausias gaidas“.

Nors vargas didesnis už kalnus, nors visa tauta neša gedulą, bet poetas nėra raudų ir elegijų kūrėjas. Jis savo sieloje jaučia tiek daug pastovaus tikėjimo ir patriotinio likimo kelių, kad jo visa poezija turi daug giedros ir optimizmo: Mes esam amžinumo vaisiai Ir brandžios kekės ant šakų. Nors tu kenti šiandieną baisiai, Stebuklas vainikuos laikų.

(52 psl.) Iš to tikėjimo ir optimizmo kyla ir skatinimas veikti ir dirbti, o ne nusiminus nuleisti rankas:

Dinamikos! ... Pirmyn! taktą, Kas dirbt ir mirt pareikalaus! (82 psl.)

Jei F. Kirša yra optimistas mąstydamas apie mūsų tautos prisikėlimą, įprasmindamas jo vargus ir kančias, tai visai natūralu, kad rūškana yra jo veidas, kai jis žvelgia į Europos griuvėsius, kuri miršta ir turi vėl iš karsto prisikelti, nes ji užmiršo Didžiąją paslaptį:

Sutrupinta Europa! Prie išminčių karstu, Kur Dievas kalba mums ir spindi išmintis, Saldžiai grožėjais heteromis ir faunais, Užmiršus, kad yra Didžioji paslaptis. (84 psl.)

Tame rūščiame susimastymų poetas pagarbina rūstybių Viešpatį ir klausia, kam visas žmonijos žinojimas, kam visos stebuklai, kam šventosios knygos, jei kelių nužymėjo žvėriškos nuodėmės, aimanos, žmogždžių pėdos; kam į jo krūtinę idėjo žvaigždė, į keno rankas jis turėjęs gražinti kančios ašutinę. Bet tokio rūstiojo Dievo vaizdų mažai F. Kiršos lyrikoje; mažai joje ir beviltiško mąstymo. Jo Dievas dažniausiai yra gerasis Dievulis, einas tylių vakarą Lietuvos laukais ir paimas kaip auksą audringos poeto sielos siautimus.

Knygoje yra iš viso 59 ilgoki eilėraščiai. Jie suskirstyti į tris skyrius: Langas į sodą, Spremdimo valanda, Man ne vistikie. Pirmąjį skyrių galėtume pavadinti tėvynės vaizdais ir vizijomis, tačiau tu pat motyvų rastume ir kituose skyriuose, kuriuose vyrauja filosofinis pradas ir liečiami bendresnieji klausimai ir paties poeto ieškojimas. Tačiau esminio skirtumo visų trijų skyrių eilėraščiuose nerandame. Visur juntame poeto susimastymą ir filosofinį atspalvį. Grynų jausminių eilėraščių neperdaugaiusia.

Visuma daro teigiamą įspūdį. Juntama aukšta stiliaus kultūra, gana sklandi išvirsinė forma, kūrybinė dvasios jėga, surandanti ir atatinamą pavidalą ir išraišką.

Tačiau rinkinyje esama ir silpnybių. Galėtume prikišti daugeliui posakių ar vaizdų per didelį miglotumą, kai kurių posmų ar net išties eilėraščių neišbaigimą. Tačiau didžiausiu trūkumu ir rinkinio silpnybe reikia laikyti proziškumą. Minėjome, kad pagrindinis F. Kiršos poezijos pradas yra mintis. Tačiau jei mintis gauna vaizdinę formą, ji yra tikra poezija. Bet šios rūšies poezijai visada gresia pavojus per daug suabstraktėti ir pavirsti prozinė kalba. To pavojaus nėra išvengęs net Jurgis Baltrušaitis savo lietuviškoje poezijoje, jo neišvengė ne F. Kirša. Net patys logiškojo galvojimo jungtukai, kaip nes, dėl to, ir logiški išvadų darymas yra prozinis balastas. Daugumas tokių suprozintų posakių nesugadina viso eilėraščio įspūdžio, nes yra išterpę į vaizdinius posmus. Tačiau yra ir tokių eilėraščių, kurie ištisai suprozinti. Ryškiausi suprozintų eilėraščių pavyzdžiai galėtų būti kad ir „Kryžiuočiams“, „Vakariniai varpai“, „Malda Marijai“, „Aš tau ranką paduoju, lietuvi“, „Ir vėl mes numest“ ir t. t. Taip pat išvirsinei formal galime prikišti ir kai kurių žodžių tarmišką kirtavimą.

Knygos pavidalas — meniškias. Tiesa, popieris gana prastas, laikraštini, bet eilėraščių sulaužymas ir išdėstymas skoningas. Knyga išpušta dailininko Viktoro Petravičiaus linų raizžiniais. Iš tikrųjų tai nėra vien tik knygos iliustracija, bet visai savaiminga grafikos kūryba, kuri riasi su tekstu nebet savo nuotaika. Paveikslai moderninės krypties ir technikos, tačiau ne visai vienodo stiliaus. Aple juos turėtų tarti žodį tos srities specialistai. Iliustracijų, iskaitant ir viršelį, iš viso 28.

„Mūsų Kello“ leidinys, 1947 m., Dilingen. Tiražas 3000 egz., 190 psl., kaina nepažymėta. Pr. N.

Vasario Šešioliktoji diena mūsų stovyklose

PABALTIO UNIVERSITETE

Pabaltijo Universitete Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo sukakties minėjimas buvo pradėtas vasario mėn. 15 d. Tą dieną 17 val. universiteto bibliotekos skaitlyje buvo atidaryta lietuvių tremtinių spaudos ir iššviejos laikraščių paroda. Skoningai išpuoštoje salėje spausdiniai buvo gražiai išdėstyti. Didžiausias lankytojų dėmesys buvo nukreiptas į meno leidinių ir Pabaltijo Universiteto lietuvių profesorių darbų skyrius. Kitataučiai lankytojai taip pat labai domėjosi parašyta anglų kalba ir išleista Amerikoje Jurgėlos Lietuvos istorija.

Parodos lankytojų tarpe galima buvo matyti Pabaltijo Universiteto estų, latvių ir lietuvių profesorius, studentiją, lenkų technikumą studentų bei keletą vokiečių svečių.

Parodos organizavimui vadovavo p. O. Krikščiūnienė. Didelių savo patyrimu jai padėjo Pabaltijo Universiteto bibliotekos vedėja p. E. Elmaitytė.

Taip pat vasario 15 d. „Vilniaus“ rūmų patalpoje skautų sambūris „Vytis“ prie imituoto lauko atliko kuklią, šventei pritaiktą programėlę.

Vakare stovyklos koplyčioje buvo laikomos gedulingos pamaldos už kritusius kovose dėl Lietuvos laisvės. Koplyčioje buvo sumanijai įruošta Nežinomojo kareivio kapo imitacija. Ant šio kapo prof. M. Biržiška ir kiti 3 Pinnebergo stovyklos lietuvių atstovai padėjo du gedulo vainikus. Gedulingas pamaldas laikė lietuvių kapelionas kup. Krasauskas. Šių pamaldų nuotaika nevienam lietuviui išspaudė gailią ašarą.

Vasario 16 d. iškilmės pradėtos taip pat pamaldomis. Jų metu giedojo solistė E. Kardinienė.

Iškilmingas Vasario 16 d. aktas įvyko Aula Magna salėje. Salė prisirinko pilnutėlė, ir sunku būtų pasakyti, ar čia buvo daugiau lietuvių ar kitų Pabaltijo Universiteto stovyklos gyventojų. Aktas pradėtas Tautos Himnu. Jį atidarė lietuvių rektorius prof. Manelis, trumpai nušviesdamas šios dienos prasmę.

Nepriklausomybės Aktą pasirašęs prof. M. Biržiška savo kalboje, kurią pradėjo Nepriklausomybės Akto skaitymu, nušvietė istorinį nepriklausomybės sukūrimo kelią, ant laisvės aukuro sudėtas aukas ir tautos kančias bei kovas karinėje ir politinėje srityje ir išsklė svarbiausius tremties gyvenančių lietuvių uždavinius bei pareigas. Jo kalba buvo palydėta nuosirdžiais plovimais, o tautiniais drabužiais apsirengusi studentė jam įteikė gyvųjų gėlių.

Akto metu lietuvių sveikino Pabaltijo Universiteto prezidentas prof. Gulbis, estų rektorius prof. Opik, latvių rektorius prof. Dunsdorfs, latvių ir estų studentijos atstovai ir raštu buvusios šio universiteto studentės, dabar dirbančios Kanadoje. Daug šiltų ir nuosirdžių žodžių čia buvo pasakyta lietuviams.

Antroje akto dalyje solistė p. E. Kardinienė padainavo keletą lietuviškų dainų ir operų arijų. Dainininkė buvo išsukta padainuoti kelis viršprograminius dalykus. Akomponavo p. Paleček-Levickienė. Abi ponios buvo apdovanotos gėlių. Aktas baigtas „Gaudiamus įgytur...“.

17 val. 15 min. stovyklos gyventojai buvo kviečiami klausytis „Čiurlionis“ ansamblio transliacijos iš Stuttgarto. Transliacijos klausytis atsilankė ir kitų tautybių asmenys.

Minėjimas buvo baigtas kuklia vakariene „Vienybės“ salėje. Joje, be stovyklos lietuvių, dalyvavo ir gausus būrys svečių; jų tarpe Hamburgo vokiečių universiteto ir Pabaltijo universiteto prof. E. Fraenkel ir vieno plačiai skaitomo vokiečių laikraščio atstovas. Šis žurnalistas taip pat dalyvavo ir kitose šventės programose.

Vakarienės metu lietuvių sutartinės sudarė labai jaukią nuotaiką. Dar kalbėjo universiteto vice-prezidentas prof. V. Stanka.

Adolfas A.

GÖTTINGENE

Göttingene lietuvių, kurių kolonija dabar turi per 450 narių, jų tarpe 50 studentų, iškilmingai paminėjo Nepriklausomybės šventę. Vasario 14 d. studentų iniciatyva buvo paminėta lietuviškos knygos 400 metų sukaktis. Iš Pinnebergo atvykęs Dr. Maciūnas apibūdino lietuviškos knygos istoriją ir josios išskirtinį vaidmenį tautiniam plačiųjų lietuvių masių atkurtumui. Į minėjimą pakviestas Göttingeno Universiteto filologas ir lituanistas prof. Hermanas šia proga pasako ilgesnį kalbą lietuviškai. Studentai Vaškėlis ir Jurkšaitis užbaigė knygos minėjimą literatūriniu montažu.

Vasario 15 d. išpuoštoje lietuvių stovyklos salėje įvyko Göttingeno lietuvių tremtinių mitingas, kuriame eilė kalbėtojų įvairiapusiškai palietė nepriklausomos valstybės reikšmę mūsų tautai.

Vasario 16 d. göttingeniškiai susirinko bažnyčioje pasimelsti už tėvynę ir žuvusiuosius dėl Lietuvos laisvės. Naujo kolonijos klebono kun. Demikio patikinimu, apie 90% kolonijos katalikų Nepriklausomybės šventės proga priėmė Sv. Komuniją.

Iškilmingą minėjimo aktą atsilankė draugiški tautybių atstovai ir DPACS šefas Maj. Betts-Gray, kuris atvirai ir draugiškai pasakytoje kalboje išdėstė savo nuomonę, kaip DP turėtų elgtis, kad veikiausiai išvyktų iš Vokietijos ir linkėjo netrukus grįžti į savo laisvą ir nepriklausomą kraštą. Latvių, estų ir ukrainiečių tautinių komitetų atstovų kalbos taip pat buvo nuosirdžios ir draugiškos. Minėjimas buvo užbaigtas menine programa, kurią atliko pp. Mongirdienė, Karsokienė ir Vaznelis.

Vasario 16-sios minėjimas pakėlė göttingeniškių lietuvių nuotaiką ir sustiprino jų vienybę.

Aug.

BLOMBERGE

Sventė pradedama iškilmingomis pamaldomis R. katalikų bažnyčioje. Giedojo St. Šimkaus v. choras, o pamaldas laikė ir šventei pritaikytą pamokslą pasakė stovyklos kapelionas kun. K. Juršėnas.

16 val. artistų namų salėje įvyko iškilmingas posėdis — akademija. Ją atidarė stovyklos virš. prof. Pr. Jucaitis. Lietuvių tautą nuosirdžiai sveikino latvių, estų, ukrainiečių ir lenkų atstovai ir linkėjo ko greičiau vasario 16-tąją švesti laisvoje nepriklausomoje tėvynėje.

Paskaitą skaitė gimn. mokyt. P. Bagdonas trumpai peržvelgdamas lietuvių tautos gyvenimo svarbesnius momentus ir įteigdamas viltį, pasitiktą Dievo palaimai ir savo jėgomis, vėl išsikvototi laisvę. Po to priimtos atitinkamos rezoliucijos. Akademija baigta perskaitant VLIK-o atsisaukimą. Daugelis aukėjo Tautos Fondui.

Manchesterio lietuviai šoka anglams.

Akordeonu groja R. Dargytė

Manchesterio lietuviai šoka anglams.

Akordeonu groja R. Dargytė

Lietuviai — mūsų didieji draugai

Naujai atvažiavusieji lietuviai yra išsiblaškę po visą didįjį Manchesterį, kur tik yra tekstilės fabričių rajonai ir ligoninės, bet gal geriausiai ligi šiol jie pasirodė Salferio ir Eccles rajonuose (prie miestečiuose). Jau senokai būrįsiamis lietuviškais jaunimas, steigiamasis sudaryti aktyvesnį būrelį — chorą ir tautinių šokių grupę, bet visos pastangos atsimušdavo lyg į sieną, nes nebuvo jokios patalpos repetitijoms. Iniciatyvos ėmėsi Eccles rotary klubas, tarpininkaujamas p. Atkinson (estė, ištėkėjusi už anglo, ir ypač daug simpatijų jaučianti lietuviams). Dar bene lapkričio mėn. buvo susuktas pasitarimas, sudarytas visų tautybių komitetas ir norėta įsteigti tarpautinių klubą, bet kitos tautybės pasilikė kažkaip nuosalyje, tik lietuvių suskato, išnaudodami repetitijoms gautąją patalpą.

Rotariečiai (su lietuviams nuolat ryšį palaikė J. E. Low ir R. H. Blears ir p. Atkinson), užmezgę draugystę, panoro, kad naujieji jų draugai kuo nors pasirodytų. Tą progą jiems ir sudarė lietuvių — vieninteliai iš visų čia esančių tautų. Sausio 16 d. Eccles rotariečiai suruošė vakarą, kurio programa atliko lietuvių ir anglų gimnazijos mokinės (jos padainavo keletą dainelių ir pašoko).

Viso dėmesio centre buvo lietuvių. Į šį vakarą sukvietė rotariečiai ir fabričių ir ligoninių, kur dirba lietuviai, vadovybės.

Kai tik buvo galima naudotis patalpa, Ant. Petrikonis, sudaręs būrelį šokėjų, ėmė repetuoti kelis tautinius šokius (laime, tame būrelyje buvo šokėjų iš Haffkrug-Neustadto „Tėvynės Garsų“ ansamblio, kadaise vadovauto Vait. Banačio), o Rūta Dargytė iš balsingo jaunimo sudarė mažą mišrų chorą (jį pati, kaip ir A. Petrikonis, ir dalis jos choristų taip pat iš to paties ansamblio). Sausio 16 d. jie sužavėjo ir nustebino anglus.

Vakaro metu pasakė kalbas rotary klubo pirmininkas H. H. Fairweather, Eccles burmistras, rev. J. E. Low ir rotarietis, aktyviausias šio vakaro organizatorius R. H. Blears. Savo kalbose jie pasižymėjo vakaru, nepagalėjo gražių žodžių tremtiniais, o lietuviams, to vakaro kaltininkus pavadino didžiaisiais savo draugais.

Tą vakarą paminėjo ir vietos laikraštis „Eccles and Patricroft Journal“ (1948 m. sausio 23 d. Nr. 3916). Išidėjęs dvi grupės fotografijas (viena vaizduoja šoki, antra šokėjų ir dainininkus pertraukus metu), laikraštis nepagalėjo lietuviams šiltų žodžių, ypač šokių vadovui A. Petrikonui.

Pažymėtina, kad šis laikraštis, leidžiamas taip pat rotariečių, jau nebe pirmą kartą pasisako tremtinių reikalais.

K. Barėnas

ĮKURTA MOKSL. ATEITININKŲ KUOPA

1948 m. vasario mėn. 8 d. Göttingeno progimnazijoje įvyko pirmasis

20 val. ten pat įvyko koncertas, kuriame gausiai dalyvavo lietuviškų visuomenės ir kvietieji svečiai.

Solistas Petras Kovelis padainavo Vl. Jakubėno „Oi, mergyte“, „Karo“, „Saulėle raudona“, St. Gallevičiaus „Tyliai, tyliai“ ir „Naują dainą“. Prof. Vl. Jakubėnas paskambino savo paties dvi kompozicijas ir M. K. Čiurlionio „Du preliudus“.

Solistė Alė Kalvaitytė padainavo Kačanausko „Gedulą“, Jakubėno „Kiti sako“, „Pasakykit“, „Na, tai kas“ ir bisui, džiūską „Turėjo motulą“. Antrojo koncerto daly dainavo St. Šimkaus v. choras, diriguojamas A. Vaičiūleno. Iš viso padainuota 12 dainų, kurių dvi „Tu paskaitai, man saulūžėlė“ ir „Ožėl“ pirmą kartą. Koncertas baigtas Tautos Himnu.

A. P. B.

DEDELSTORFE

Vos spėjo naujojoje vietoje iš Stades žiemos metu perkelti lietuvių stovyklą šiaip taip susitvarkyti, kai ėmėsi ruošti Vasario Šešioliktosios minėjimui. Šventės programą nustatė dar Stadėje sudarytas minėjimo komitetas, pirmininkaujamas Alf. Samušio.

Minėjimas pradėtas vasario mėn. 15 d. Priespjet įvyko „Aušros“ tūto sueiga, o popiet stovyklos teatro salėje buvo suruoštas skautų ir jaunųjų choro koncertas. Tuntininkas Alf. Samušis skaitė jaunimui paskaitą apie vasario šešioliktosios reikšmę. Po to buvo skautų paruoštas montažas ir visa eilė nuotai-

kingų numerių. Jaunųjų choras, kurin suburtą per šešiasdešimt pradžios mokyklos ir gimnazijos I-IV klasių mergaičių, diriguojamas savo mokytojo Mykolo Liuberskio, atliko koncertinę dalį. Mūsų tautos didžiosios šventės išvakarėse šis choras ryžosi tolimesnį veiklą, gaudamas „Aušrelės“ vardą. Jaunųjų choro krikšto tėvų tarpe matome ir vietinio DPACS-o atstovus Capt. Barton ir Mr. Booth, kurie reikšė didelio susidomėjimo mūsų dainomis ir mūsų tautos didžiosios šventės išvakarėse tarė susirinkusiems užjaučiančių ir šiltų žodžių, linkdami mums sulaukti tai, ko mes trokstame.

Vakare buvo atlaikytos gedulingos pamaldos už laisvės kovose žuvusių mūsų tautiečių.

Vasario 16 d. ryte, visuomenei dalyvaujant, naujai paruoštoje stovyklos aikštelėje pakyla trispalvė. Po to iškilmingos pamaldos, o 14 val. stovyklos teatro salėje įvyksta Lietuvos nepriklausomybės 30 metų paskelbimo sukakties minėjimo aktas. Įžangos žodį tarė stovyklos komendantas J. Caplinskas. Gen. T. Daukantas skaitė paskaitą apie Vasario Šešioliktosios reikšmę mūsų tautai ir valstybei. Stovyklos gyventojų priimta rezoliucija mūsų tautos ir valstybės ateities reikalui perskaitė L. T. B. komiteto pirm. J. Smailys. Ši rezoliucija, o taip pat ir paruošti memorandumai bus išsiuntinti atitinkamoms įstaigoms ir asmenims. Nulėdus vėliavą, ta pati gausi stovyklos visuomenė susirinko kino salėje, kur buvo pergarškalbį transliuojama Stuttgarto radiopne vyktas „Čiurlionio“ ansamblio koncertas.

Vakare, dalyvaujant lietuvių, latvių stovyklos vadovybėms, anglų atstovams ir visuomenei, teatro salėje įvyko koncertas, kurio programa atliko „Aušrinė“, vedama Mykolo Liuberskio, ir gimnazijos tautinių šokių grupė, ved. St. Čilvinaitis. Koncerto pradžioje apie vasario šešioliktosios reikšmę anglų kaimo kalbėto gen. T. Daukantas ir latviškai — P. Venclova. Lietuvių sveikino latvių stovyklos komendantas Zalans, įteigdamas medžio drožinį su trijų Pabaltijo tautų vėliavomis.

Dvi dienas užtrukęs šios didžiosios mūsų tautos šventės minėjimas baigiamas tautos Himnu.

Išsaurę nuo Elbės, Slezvig-Holštino provincijoje, yra dar gana nemaža lietuvių stovyklų, kurios pasižymi savo gyventojų negausumu, tad ir kultūrinis veikimas čia veikt negyvas ir dėl to apie tas stovyklas toliau visiškai nieko negirdėti. Tik didesnės tautinės šventės ir tas stovyklėles sujungia.

Viena tokių yra Elmshornio stovykla, netoli Hamburgo. Čia gyvena apie 200 žmonių (daugiau kaip du trečdaliai klapėdiškių). Šventė buvo atšvęsta vasario 15 d., kad žmonės gėstų vasario 16 d. dalyvauti kaimyninėse stovyklose.

Rūpestingai išpuoštoje salėje šiems bendruomenės nariams pro-

gramos pradėta įžanginiu žodžiu, pagerbimu žuvusiųjų ir tebežinančiųjų už Lietuvos laisvę, trijų lietuvių deklamacija „Yra šalis“ ir Tautos himnu. Prof. Dr. Binkakys pasakė ilgesnį praeitį, atpasakodamas Lietuvos istorijos bruožus ir auditorijai suprantama forma išaiškindamas laisvės ir nepriklausomybės reikšmę tautai.

Kitą programą atliko vien jaunimas: bendruomenės chorėlis padainavo keletą dainų, paskui pradžios mokyklos vaikūčiai ir skautai-skautės patiekė skoningą ir įvairią programą — deklamacijomis, trumpučiais vaidinimais, dainavimu „duetais“ ir „kvartetais“, pagaliau 8 mergaitės pašoko keletą lietuviškų liaudies šokių; viena 12 metų mergaitė gražiai paskambino pianinu.

Izheho yra tik apie 120 lietuvių. Nors daugelis jaunomenės ir švie-

suomenės jau išsikirstė po svelt-

imas šalis, vis dėlto stovyklą dar

turi savo aktyvistų, už tad ir Va-

sario 16 šventė buvo surengta ypa-

tingai gražiai. Kun. Kereilis at-

laikė iškilmingas pamaldas, pasakė

pritaikytą pamokslą. Vakaro p-

stovyklos salėje įvyko aktas. Kal-

bėjo prof. M. Mackevičius ir žur-

nalistas J. Cicėnas, paskui pradžios

mokyklos mokinių suvaidinta ir su-

giedota ilga simbolinė, tautos

džiaugsmą ir kančias per 30 metų

vaiduojanti, misterija.

Stebėtojas

REPPNERYJE

IR LEBENSTEDTE

Šios dvi lietuvių kolonijos dažnai

viena kita pagelbi, viena su kita

bendradarbiauja. Taip buvo ir ši

didžiąją dieną.

Plačiai išsišakojusiame, apie

30.000 gyventojų turinčiame, Leben-

stedte mieste, kuriame gyvena dau-

giausia darbininkai, yra ir apie 1000

lietuvių. Tačiau tos kolonijos gyve-

nimas prakypėjo ne ta linkme, kuria

būty turėjus pakrypti. Jau pat pr-

adžioj šie žmonės blogai suregi-

struoti, vėliau taip pat blogai vai-

ruojami, pasuko ta linkme, kad

šiandien jie neturi DP statuso, ne-

turi savų mokyklų, neturi teisės pas

save susirinkti ir, kas skaudžiausia,

dalį nusigręžė ir nuo lietuvių ben-

drumenės. Taigi noroms nenoroms

lietuviškai jaučiantiems ir galvo-

jantiems tenka ieškoti užuovėjos

kaimyninėje Reppnerio stovykloje.

Reppneris tai nedidelė stovyklėlė,

kurioje, be keliolikos latvių ir vie-

nos estų šeimos, gyvena apie 200

lietuvių.

Per lietuvių vėją Lebenstedto lie-

tuvių nuvyko į Reppnerį dalyvauti

tautos šventėje. Šventės minėjimas

pradėtas pamaldomis. Katalikams

pamaldas laikė Wattenstedto lietu-

vių klebonas kun. Simanavičius, o

evangelikams — kun. senjoras Kele-

ris. Minėjimą pradėjo nuosirdžiu

žodžiu Reppnerio stovyklos komend.

pav. Černiauskas. Lebenstedto ir

Reppnerio evangelikų bažnytinis

choras, vedamas p. Vitilbo, pagie-

dojo Tautos Himną. Minėjimui pri-

taikinta pranešimą padarė ats. kap.

Berentas. Jis kvietė į vienybę ir ra-

gino visus lietuvius būti broliais ir

seserimis, nesisikaldyti į grupes dėl

tikybinių ir grupinių įsitikinimų.

Lietuvius nuosirdžiai pasveikino

latviai ir estai. Baigiamajį žodį tarė

Lebenstedto liet. apylinkės k-to

pirm. Ev. Berentas. Jis ragino su-

sigrąžinti į tikrą kelių tautos, kurie

iš jo yra išsklydę. Atsisotijimu pa-

gerbti mirusieji ir žuvusieji už tau-

tos laisvę. Taip pat paminėta Lie-

tuvos himno sukaktis, atsimintas jos

autorius dr. V. Kudirka.

Pabaigoj choras sugiedojo maldą

už tėvynę. Minėjimas baigtas Tau-

tos Himnu.

K. B.

RENDSBURGE IR

ECKERNFORDĖJE

Rendsburgo lietuvių stovykloj,

kur gyventojų skaičius yra padid-

intas atsikėlusius iš „Hungriger

Wolf“ stovyklos mūsų tautiečių,

bendr. komiteto, vadovaujamo V.

Stasičio, rūpesčiu Nepriklausomy-

bės šventę paminėta vasario 15 d.

Minėjime dalyvavo nemaža ir ten

pat gyvenančių latvių. Kalbą die-

nos tema pasakė K. Mockus, o me-

ninę programą atliko iš kaimyninės

stovyklos atkviestas Klein Witten-

see gimnazijos choras ir taut. šo-

kių šokėjai. Minėjimas praėjo pa-

kilioj nuotaikoj.

Eckernfördės lietuvių stovykloj

vasario 16 d. minėjimą pradėjo vie-

tos komiteto pirmininkas pulk. K.

Žukas. Kun. L. Dieninis paskaitė

kan. Kapočiaus, Sv. Sosto Delega-

to, pastoracinį laišką. Dienai pri-

taikinta kalbą pasakė K. Mockus.

Po to mok. Pukienės vadovaujami

er. mokyklos vaikai atliko trumpą

meninę programą.

m.

Lietuvių

ŽODIS

LITHUANIAN WEEKLY NEWS